

ERDÉSZETI LAPOK

AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET LAPJA

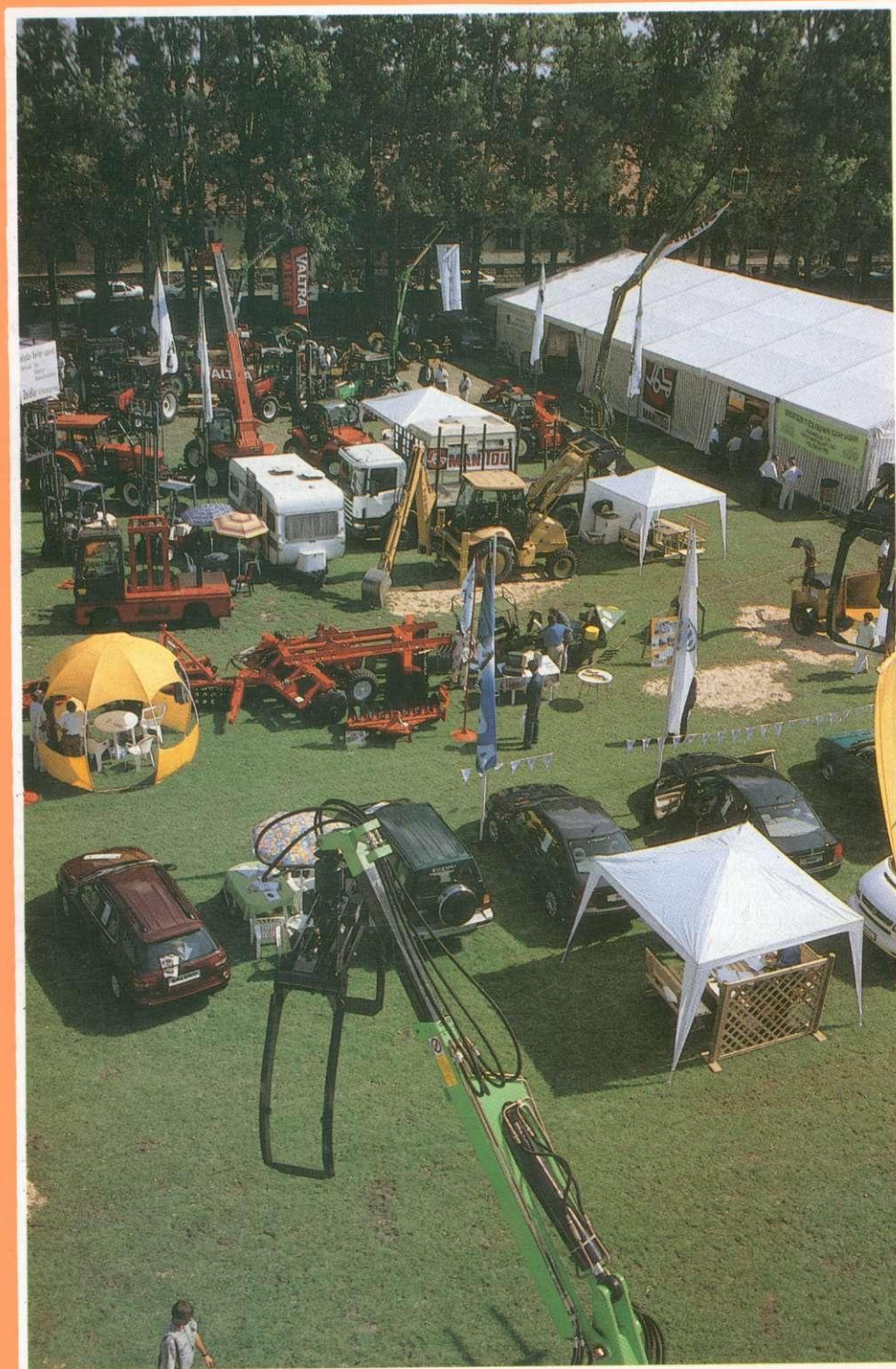
ALAPÍTVÁ:
1862-BEN

Főszerkesztő:
PÁPAI GÁBOR

1999.
OKTÓBER

CXXXIV. évfolyam

Erdészeti Lapok

Az Országos Erdészeti Egyesület folyóirata

CXXXIV. évfolyam 10. szám

(október)

Főszerkesztő:
PÁPAI GÁBOR

A Szerkesztőbizottság elnöke:
DR. SZIKRA DEZSŐ

A Szerkesztőbizottság tagjai:
dr. Bartha Dénes, Bartha Pál, dr. Bondor Antal,
Dévai Péter, Gencsi Zoltán, dr. Járasi Lőrinc,
dr. Király Pál, Oláh Tibor, Pintér Ottó,
Répászky Miklós, dr. Somogyi Zoltán,
Szakács László, Tóth Miklós.

Szerkesztőség: 1027 Budapest, Fő u. 68.
Telefon/fax: 201-7737
Mobil: 06-30-9715-255
Internet: <http://larix.efe.hu/oe>

Tervezőszerkesztő:
SÁGI MARGIT
Telefon/fax: 351-7253

Kiadó:
Országos Erdészeti Egyesület
1027 Budapest, Fő u. 68.

Felelős kiadó:
KÁLDY JÓZSEF

Nyomdai munkák: Csathó és Társa Nyomdaipari Kft.
Eger

Felelős vezető: Csathó Emil

A kézirat lezárva: 1999. szeptember 25.

ISSN: 1215-0398

Terjeszti: az Országos Erdészeti Egyesület. Felvilágosítást a lappal kapcsolatban az Egyesület ad (1027 Budapest, Fő u. 68.) Megjelenik havonta.

A címlaphoz: A WOOD-TECH erdészeti kiállítóhelye, jobbra az OEE sátra
Fotó: Pápai Gábor

A beküldött kéziratokat, fényképeket nyilvántartásba vesszük. A cikkek, írások nem feltétlenül azonosak a szerkesztő véleményével, azok tartalmáért mindenkor a szerző felel. A szerkesztőség fenntartja magának a szerkesztés jogát. Honoráriumot – megegyezéssel – csak felkért íráso-kért, a fotóért, illetve grafikai munkákért fizetünk.

Novemberi számunk tartalmából

Az erdők hete
Adózás a magánerdőkben 1999.

TARTALOM

ERDÉSZETI POLITIKA

- Dr. Kosztka Miklós: Indokok az erdészeti
útépítések állami támogatására 301
50 éves az MTA Agrártudományok Osztálya 304
Dr. S. Nagy László: Az erdő
nemzetgazdasági igényű kezelése 306
WOOD-TECH 1999 308

AZ ÉV FÁJA

- Dr. Csóka György: A hegyi szil herbivor
rovarai 312

ERDŐKERÜLŐBEN

- Erdőrendezői verseny Sopronban 314
Az Erdésznők III. Országos Találkozója 315
Dr. Tóth János: Használjuk ki az 1999.
ősz rendkívüli cédrusmagtermést
Magyarországon 318
Muth Endre: Látogatóban a szlavóniai
tölgyeknél 319
Czeglédi Lajos Mihály: Érettségi találkozó
Sopron-Bükkszentkereszten 320
KÖNYVESPOLC 323
EGYESÜLETI HÍREK 324

CONTENTS

- Dr. Kosztka, M.: Susidizing forest road
building 301
Dr. S. Nagy, L.: Forests and the national
economy 306

INHALT

- Dr. Kosztka, M.: Die staatliche
Unterstützung des Waldstrassenbaus 301
Dr. S. Nagy, L.: Die Wälder und die
Nationalwirtschaft 306

E havi számunk szerzői

Czeglédi Lajos Mihály	erdész	Bükkszent- kereszt
Csóka György	ERTI	Mátrafüred
Kosztka Miklós	Egyetem	Sopron
Muth Endre	erdőmérnök	Pécs
S. Nagy László	erdőmérnök	Budapest
Papp Tivadar	Mecseki Erd. Rt.	Pécs
Tóth János	erdőmérnök	Nizza

DR. KOSZTKA MIKLÓS

Indokok az erdészeti útépitések állami támogatására

Az erdészeti útépitések támogatottságát vizsgálva megállapíthatjuk hogy annak mértéke hazánkban az idők folyamán jelentősen változott. Volt időszak, amikor a támogatottság mértéke elérte a 90%-ot, de volt olyan időszak is, amikor semmi fele támogatásban nem részesült. Ez az időszak a rendszerváltást követő évekre esett, aminek hatására a teljes erdészeti ütegű tönkrement és megszűnt. A szerencsésen viszonylag rövid időszakot követte a jelenleg érvényben lévő támogatási rendszer, amely minimális támogatást biztosít az erdészeti útépitések részre. E támogatási rendszer életbe lépésével az állami kezelésben lévő erdőkben gazdálkodók jelentős erőfeszítésével ismét megkezdődtek az erdészeti útépitések.

Európára kitekintve szintén változatos helyzetet találunk. Van, ahol a támogatottság szerény, de van ahol az erdőgazdálkodó szinte teljes támogatásban részesül. Egyes országokban a támogatottság független a tulajdonviszonyoktól, más országokban pedig az egyes tulajdonformák között differenciálást tapasztalhatunk.

Mindezekből látható, hogy az erdészeti útépitések állami támogatottságának kérdésében a megoldások széles skálán mozognak. Célszerűnek látszik ezért, ha a hazai támogatási rendszert saját viszonyainkra magunk dolgozzuk ki.

Ehhez át kell tekinteni azokat a peremfeltételeket, amelyek az erdőgazdálkodást és benne az erdőfeltárást meghatározzák, majd ennek alapján a támogatás kérdését eldönteni.

1. A társadalmi változások

Az 1990-es évek elején jelentős társadalmi változások következtek be, amelynek fő területei:

- az áttérés a piacgazdaságra,
- a tulajdonformák átrendeződése,
- a természetvédelmi szemlélet és a természetvédelmi mozgalmak megerősödése.

Ezek a változások nem kerültek el az erdőgazdálkodást sem és benne az erdőfeltárást és az erdészeti ütegű területét sem. A társadalom által elfogadott erdőgazdálkodás a természetközeli, többcélú, több tulajdonosú (TTT) erdőgazdálkodás lett, amelyet az időközben megszűntetett szakmai törvények is rögzítettek és megkövetelnek.

Mindezek jelentős szemléletváltást kívánnak meg az erdőgazdálkodóktól és alapjaiban át kell fogalmazni az erdőfeltárást és benne az erdészeti útépitésekről kialakított elméleteket és elveket.

2. Az erdészeti utak szerepe a természetközeli, többcélú erdőgazdálkodásban

A helyesen kialakított erdészeti úthálózat többfunkciós létesítmény, amely

- használati funkciójában biztosítja a költségkímélő és kármegelőző fakitermelést és közlekedést,

- erdőművelési funkciójában elősegíti az állományok stabilitásának növelését,
- erdővédelmi funkciójában támogatja a megelőző erdővédező beavatkozások elvégzését,
- általános védelmi és védő funkciójában megvalósítja a talaj, a víz, a levegő és más természetes vagy mesterséges objektumok védelmét,
- üdülési funkciójában lehetővé teszi a rekreációt,
- az oktatás és kutatás támogatásával pedig az erdő életének jobb megismerését, illetve bemutatását a társadalomnak,
- javítja az erdőgazdasági dolgozók szociális helyzetét, munkafeltételeit és biztonságát,
- a területek összekapcsolásával, a munkaerő megtartó szerepével a vidékfejlesztést segíti, mindezt úgy, hogy tartamos erdőgazdálkodást és nyereséges kereskedelmet vagy gazdálkodást tudjunk megvalósítani. Vagyis, erdőfeltárást nélkül ma korszerű erdőgazdálkodást folytatni nem lehet.

Érzékelhető, hogy az erdészeti utaknak az erdőgazdálkodásban betöltött szerepe jelentősen megváltozott. A faanyagmozgatásban betöltött szerep arányaiban visszaszorult, a természetközeli, többcélú erdőgazdálkodás feltételei között az egyéb feladatokból keletkező közlekedési igények jelentősen megnöttek. Ebből következik, hogy az erdészeti utak ma már nem tekinthetők olyan termelő beruházássá, amelyet közgazdaságilag indokolni lehet, hanem az a társadalom által megkövetelt erdőgazdálkodás egyik alapfeltétele. Az erdészeti utakat az erdő és az erdőgazdálkodás infrastruktúrájának kell tekinteni, amely lehetővé teszi, hogy a nagy területen folyó erdőgazdálkodást a társadalom igényeit megfogalmazó jogszabályok szerint közgazdasági szempontból is elfogadhatóan lehessen megvalósítani.

Az erdészeti utak és úthálózatok jelentősége azért is jelentősen felértékelődött, mert a természetvédelem igényeinek megfelelően a fakitermelésekre rendelkezésre álló időszak csökkent. Az őszi-téli-tavaszi időszakban keletkező faanyagot a szállítás szempontjából kedvezőtlen időszakban csak akkor lehet minőségromlás nélkül, a talaj legkisebb károsításával elszállítani, ha az erdőterület szakszerűen megépített erdészeti utakkal van behálózva. Különösen fontos ez a füledékeny faanyagok esetében, amelyek termőhelyén általában olyan talajok fordulnak elő, amelyek a nedves időszakokban járhatatlannak, illetve alacsony teherbírássuk miatt a járművek terhelését csak nagy alakváltozásokkal viselik el.

Az erdészeti utak szerepe közül ki kell emelni azokat a vidékfejlesztésben betöltött szerepét. A kedvezőbb munkahelyi feltételek megteremtése, a munkahely megtartó szerepe, a térségi kapcsolatok megteremtése és fenntartása, a táj feltárása és a rekreációs lehetőségek kiszélesítése mind olyan tényezők, amelyek mind a társadalom érdekeit szolgálják és amelyek az erdészeti utak és úthálózatok infrastrukturális szerepét és helyzetét bizonyítják.

A nyugati határnyitás 10 éves évfordulója alkalmából Göncz Árpád köztársasági elnök – a miniszterelnök előterjesztésére – a Magyar Köztársasági Érdemrend tiszti keresztjének polgári tagozatát adományozta DR. MAGAS LÁSZLÓ vezérigazgató erdőmérnöknek. A Magyar Köztársasági Érdemrend kiskeresztjének polgári tagozatával tüntette ki DR. RUMPF JÁNOS tanszékvezető egyetemi tanárt.

A kitüntetetteknek szívből gratulálunk.

Gratulálunk **DR. SOMOGYI ZOLTÁNNAK**, akit az Európai Erdészeti Intézet Igazgatótanácsának (Board of EFI) tagjaként üdvözölhetünk 1999 szeptembere óta.

3. Az erdészeti utak és úthálózatok megítélése közgazdasági szempontból

Az erdészeti utak jelentős értéket képviselnek. Ez az érték az rt.-k könyveiben elkülönítve jelenik meg. A magántulajdonban lévő erdőterületeken meglévő utak értéke a magánerdő-gazdálkodónál nem jelenik meg, az jelenleg az állami vagyont gyarapítja.

Az erdészeti utak a piacon nem értékesíthető állóeszközök. Ez azt jelenti, hogy értékük csak látszólagos, az csak számviteli szempontból érték, közvetlen piaci értéket nem képvisel.

Az erdészeti utak vagyoni értéket képviselnek. Az erdészeti utak és úthálózatok értéke áttételesen jelent piaci értéket azáltal, hogy a feltárt erdőterület értékét növelik.

Az erdészeti utak több vágásfordulón keresztül szolgálják az erdőgazdálkodást. Ilyen szempontból az út területét – a fák által elfoglalt területhez hasonlóan – az erdő talajának kell tekinteni, amelyen pillanatnyilag nem fatermesztés, hanem az erdőgazdálkodás egyéb feltételei valósulnak meg.

Az elsődlegesen alapanyagtermelést folytató erdőgazdálkodásban az utat termelő beruházásnak tekintik és az optimális útsűrűséget közgazdasági optimumként fogalmazzák meg. Ez azt eredményezi, hogy az útépitési költségek gyors megtérülése érdekében és az útépitések gazdaságosságának bizonyítására a fakitermeléseket az utak mellé koncentrálnak, növelve ezzel a termelés hatékonyságát és a költségsökkentést. A természetközeli, többcélú erdőgazdálkodás keretei között ezek a költségsökkentő intézkedések tiltottak, ezért a közgazdasági elemzésekkel nem lehet indokolni az utak létesítését. Egyébként már külföldön is megfogalmazódott, hogy az erdészeti utak létesítését alátámasztó, gyakorlatban is használható és elfogadott elemzés még nem született.

4. Az állami támogatások indokolása

A piacgazdaság feltételei között nem általánosan megszokott a termelő beruházások támogatása. Amennyiben elfogadjuk azt, hogy:

- az erdészeti utak és úthálózatok az erdő infrastrukturális létesítményei,
- feltételei annak, hogy a társadalom által igényelt természetközeli, többcélú erdőgazdálkodást meg lehessen valósítani,

akkor az erdőgazdálkodók részéről jogos igényként fogalmazódik meg az, hogy a társadalom járuljon hozzá az erdészeti úthálózatok kiépítéséhez állami támogatás formájában.

A kérdés az, hogy az állami támogatások rendszerében indokolt-e a szektorsemlegesség, vagy szükséges-e a tulajdonformák között különbséget tenni?

Erre egyértelmű választ adni nem könnyű. A két tulajdonformájú erdőgazdálkodás sajátosságainak és helyzetének elemzése alapján ki lehet alakítani álláspontokat, de a kérdésre a végső választ csak egy előzetes politikai döntés alapján lehet megadni.

Az elemzéseknek azt kell megvizsgálni, hogy:

- kinek az érdekét szolgálja az erdészeti úthálózat kialakítása,
- a kapott támogatás kinek a közgazdasági helyzetét javítja.

*Az állam tulajdonában lévő erdőterületeken
erdőgazdálkodást folytatók támogatása*

Az állami erdőterületen gazdálkodó részvénytársaságok példászerűen megvalósítják a társadalom által megkövetelt erdőgazdálkodást, miközben a piacgazdaság igényeinek megfelelően nyereségesen gazdálkodnak, befizetési kötelezettségeiknek eleget tesznek, tehát az állami bevételeket növelik. Teszik ezt

Kanadai levél

ROLLER JÓZSEF KÁLMÁN a soproni erdőmérnöki egyetem dékánja volt, amikor 1956. október 23-án a kommunista uralom ellen elindult a magyarok forradalma. A forradalom leverése következtében azoknak, akik a forradalommal egyetértettek és abban aktív részt vettek, menekülniük kellett hazájukból. Közel 200 erdőmérnök egyetemi hallgató és a tanári kar egy része elhagyta hazáját. A kimenekültek átmennetileg Ausztriában kaptak helyet, ahonnan Kanadába

vándoroltak ki 1956. december 31-én, a kanadai kormány meghívására.

Roller Kálmán a soproni erdőmérnökök vezetését és oktatását továbbra is vállalta, amíg 1961 júniusában mintegy 140 erdőmérnök-hallgató kapott erdőmérnöki oklevelet a kanadai egyetemen, Vancouverben. A vancouveri egyetem Roller Kálmán elismerésére a legmagasabb kanadai tudományos fokozatot adományozta, amit ünnepélyes keretek mellett, volt diákjai részvételével adott át neki 1999. június 2-án a vancouveri egyetem dísztermében, mintegy ezer egyetemi hallgató részvétele mellett.

Roller Kálmán 1937-ben végzett a soproni erdőmérnöki főiskolán, 1949-ben a Magyar Tudományos Akadémia megbízásából újjászervezte a magyarországi erdészeti kutatást és kinevezték a Budapesti Erdészeti Kutató Intézet igazgatójának (Frankel Leó út). 1954-ben kapta a doktorátusát a Magyar Tudományos Akadémia kandidátusaként, majd 1955-ben kormánykitüntetéssel kapott a soproni egyetem sikeres újjászervezésének elismeréseként, 1969-ben megszerezte a doktori (Master in Forestry) fokozatot a vancouveri egyetemen, kitüntették díszoklevéllel, mint egyik erdőmérnök tagját a hét kiemelt British Columbiái erdőmérnököknek. Ez évben nyerte el a mellékletben közölt legmagasabb egyetemi kitüntetés az erdőmérnöki oktatásban és gyakorlatban elért kiváló eredményeiért, mint Doctor of Science, Honoris Causa.

A kanadai erdészeti oktatásban végzett munkája elismerését a British Columbiái Parlament plenáris ülésén történt javaslat eredményeként 1999. június 7-én iktatták törvénybe. További jó erőt és egészséget kívánunk, Kálmán bácsi!

annak ellenére, hogy tevékenységüket csak magasabb költség-szinten tudják megvalósítani, mert a természetközeli, többcélú erdőgazdálkodás korlátai a közgazdasági hatékonyságot csökkentik.

Az erdő többcélú hasznosítása jelentős terheket ró az állami területeken gazdálkodó erdőgazdálkodókra. Ki kell elégíteni a társadalom erdővel szemben támasztott különféle igényeit és túlni kell azok érvényesülését.

Az erdészeti utak kedvező közgazdasági hatása nem vitatható. A kiépített úthálózaton folyó faanyagmozgatás költségei alacsonyabbak annál, mint amikor az úthálózat hiányzik. (Természetesen ekkor az út beruházási költségeitől eltekintünk.) A faanyagmozgatás költségsökkenéséből származó megtakarításokon az erdőgazdálkodó és a faanyagmozgatásban résztvevő vállalkozó közösen osztozik. A közvetlen előny a faanyag árának csökkenésében jelenhet meg.

Az erdészeti út önmagában nem értékesíthető, az csak a tulajdonos vagyonának értékét növeli. A részvénytársaságok nem tulajdonosai a kezelt erdőterületnek, ezért csak korlátozottan érdekeltek abban, hogy beruházásra fordítható eszközöket útépitésre fordítsák. Szívesebben vásárolnak speciális gépeket és oldják meg ezekkel a faanyagmozgatást akkor is, ha a gépek üzemköltsége magasabb, ha a talajban kialakult károsítás jelentősebb. Ezeket a gépeket a piacon közvetlenül értékesíthetik, ami tökébiztonságot jelent. Ilyen szempontból az ÁPV Rt. és a hozzá tartozó néhány erdőgazdasági rt. példamutatóan jár el, amikor az állam tulajdonában lévő erdők értékét útépitésekkel növelik. Ekkor azonban az rt.-k könyveiben beruházásként megjelenik a befektetett eszköz értéke, ami jelentős nagyságot (akár 40%-ot) is elérhet. Itt alakul ki a tulajdonos és a kezelő között ellentmondás, aminek feloldása a továbblépés szempontjából szükséges. Ennek módja az lenne, hogy:

- az erdészeti utak értéke az rt.-k könyveiből az állami vagyon körébe (KVI könyveibe) kerülne át. Ez az ÁPV Rt. szempontjából vagyonvesztést jelentene, de a KVI-nél vagyonnövekedésként jelenne meg, ami az állam szintjén vagyon változást nem jelentene. Az ÁPV Rt. szintjén a vagyonvesztés nem gazdálkodási hiányosságnak jelenne meg, hanem azt egy politikai döntés eredményének kellene tekinteni. Ezzel a lépéssel tisztázódna az erdészeti utak tulajdonlásának kérdése és lehetőség nyílna a további lépések megtételére;
- a későbbiekben épített erdészeti utak beruházási költségeit az erdőgazdaságok elhatárolt leírás formájában gyorsított leírással könyveikből kivezethetnék, ami eszközértékük csökkenéséhez vezetne.

Ebben a rendszerben az állami támogatások indokltsága is egyszerűbben értelmezhető, mert az állam mint tulajdonos, a saját tulajdonába ruház be, annak értékét növelve. Mivel a közgazdasági előnyök egy része az állami tulajdonon erdőgazdálkodást folytató rt.-nél (mintegy bérlőnél) is megjelenik, ezért a terhek viselésébe azt is be kell vonni. Az állami támogatások és saját források arányát további elemzésekkel kell meghatá-

rozni, de a támogatásoknak kellene a nagyobb részt képviselni. Az így kialakult rendszerben a tulajdonos meghatározhatja azt is, hogy az utak építési minősége megfeleljen az előírt szintnek, illetve, hogy az út használója és üzemeltetője a fenntartási kötelezettségeknek is eleget tegyen.

A magántulajdonban lévő erdőterületeken erdőgazdálkodást folytatók támogatása

A magántulajdonban lévő erdőterületeken társas erdőgazdálkodás folyik. A szektorsemlegesség kinyilvánított elve alapján és a vonatkozó szakmai törvények szerint ezeknek az erdőgazdálkodóknak is meg kell valósítani a természetközeli erdőgazdálkodást. A hatékonyságot csökkentő korlátok ugyanúgy jelentkeznek, mint az állami erdőterületeken.

A magánerdő-gazdálkodók nem egyéneként elkülönülve gazdálkodnak apró erdőterületeiken, hanem társas erdőgazdálkodást folytatnak, viszonylag nagy területen, esetenként közvetlenül az állami erdőterülethez kapcsolódva. Mint ilyen, ugyanúgy részt kell vállalni a többcélú erdőgazdálkodásból származó kötelezettségekben, mint az állami erdőgazdálkodóknak. Az erdészeti utak ebben a gazdálkodási formában is csökkentik a termelési költségeket, amely ekkor is megoszlik az erdő tulajdonosa és a vállalkozó között.

Az erdészeti utak a magántulajdonban lévő erdőterületek értékét növelik. Az útépitésre fordított állami támogatás ezért a magántulajdonos vagyonát fogja növelni, amely önmagában véve nem lehet célja az államnak. Az állam csak akkor támogathatja a magántulajdonost, amennyiben az az állami célok megvalósulását segíti, illetve az állam által elvárt szolgáltatásokat kompenzálhatja a különféle támogatási rendszereken keresztül.

Az állam célja, hogy a magánerdő-gazdálkodók is olyan erdőgazdálkodást folytassanak, amely megfelel a törvényi szabályozással is rögzített természetközeli, többcélú erdőgazdálkodásnak. Ez ebben a tulajdonformában is azt jelenti, hogy az erdőgazdálkodást magasabb költségekkel, kisebb profittal lehet megvalósítani és túlni kell azt, hogy az állampolgárok az erdő egyéb szolgáltatásait igénybe vegyék. A kiegészítő profit megtérítésének és a nyújtott szolgáltatások ellentételezése az útépitések támogatásán keresztül is megvalósítható. Ezzel ebben a tulajdonosi formában is kialakulnak a természetközeli, többcélú erdőgazdálkodás alapját képező erdészeti úthálózatok.

Az állam célja lehet az is, hogy a társas erdőgazdálkodás mielőbb kialakuljon. Ez gyorsítható azáltal, hogy a napi gazdálkodást nem befolyásoló, de hosszú távon jelentősebb beruházásokat az állam csak akkor támogat, amikor a társas erdőgazdálkodás törvényes formája kialakult.

Annak ellenére, hogy az állami támogatásból megépülő erdészeti utak a tulajdonos vagyonát gyarapítják, meg kell gondolni azt is, hogy hosszú távon ez megtérülhet azáltal, hogy

- a magántulajdonos létfeltételeit fenn tudja tartani az erdőgazdálkodásból, és nem szorul az állam által nyújtott egyéb segélyekre,
- hatékonyabb gazdálkodást folytatva magasabb jövedelem után adózik,
- tulajdonának elidegenítésekor magasabb illetéket fizet be a költségvetésbe.

Az igaz, hogy az állami támogatás megtérülése ilyen formában lassú, de az államnak sem lehet célja az, hogy állampolgárai csak szolgáltatassanak az állam és a társadalom számára.

5. Összefoglalás

Az erdészeti útépitések magasabb részarányú támogatása indokolt, mert az erdészeti úthálózatok az erdő infrastruktúrájaként a természetközeli, többcélú erdőgazdálkodás megvalósítását szolgálják. A támogatást szektorsemlegesen kell megadni, mert mindegyik tulajdonformában más-más tartalommal és formában megjelennek a kielégítésre váró társadalmi igények és érdekek.

Fásítási politika az afrikai Sahel-övezetben

A Sahel övezet a szaharai sivatagi zónához csatlakozik dél felől. Nagyon száraz, ezért mindenfajta területhasznosítás fűtettel indul. Olyan módszert dolgoztak ki, ami figyelemmel van az ökológiai adottságokra.

Az alacsony buckahátakra kevés fát ültetnek, ezeket többször visszanyesik, és hosszú ideig lábon tartják. Szerepük védelem nyújtása haszon- származók és méhészetek számára. A buckaoldalakra fatermesztő ültetvényeket telepítenek, ezeknek rúd- és oszlopát kell szolgáltatniuk. A lábatban pedig baobab fákat helyeznek, ezeknek levelét takarmány célra jól lehet értékesíteni.

A facsemetéket műanyag helyett agyag-komposzt keverékből gyártott edényekben nevelik és a kiültetést edényestől együtt végzik. Ez a rendszer eddig biztató eredményeket hozott.

(Forests, Trees and People, Newsletter No. 39. Ref.: Dr. Szodfridt István)

50 ÉVES AZ MTA AGRÁRTUDOMÁNYOK OSZTÁLYA

Szakmai bemutató a Mecseki Erdészeti Rt. területén

Tekintélye van a magyar erdészeti tudománynak a hazai tudományos világban! Nincs súlya a magyar erdészetnek a politikában és a nemzetgazdaságban!

A felvetett érdekes párhuzam a jubileumi szakmai bemutató során fogalmazódott meg e sorok írójában.

Örülünk vagy bánkódjunk ezen? Nem! Tisztelt Kollégák, inkább gondolkodjunk el azon, hogy mitől pezsdült fel az érdeklődés az egyik oldalról és miért nem tud sajátos béklyóiból kitörni a gyakorlati erdőgazdálkodás elismertetése?

Sokféle vélemény fogalmazható meg válaszként, amelyek közül az alábbi lehet az egyik.

Vállalni mindenekelőtt az Európa élvonalába tartozó erdészeti tudományt és gyakorlatot az ország közvéleménye előtt, bemutatva erőit és azon fájó pontjait, amelyek politikai, gazdasági döntéseket igényelnek. Rengeteg energia, állandó jelenlét és párbeszéd, naprakész hiteles információ az agrárium egésze és a nemzet felé.

Ez a tekintély ára! Gondolom ennek mérsékelt megjelenítése a súlytalanság. Az erdész munkát hivatásszerűen vállaló gyakorlat ennél joggal vár többet!

De térjünk vissza az erdőbe, ahogy tette ezt három alkalommal az MTA Agrártudományok Osztálya az alábbi helyszíneken és témákban.

1996. Farkaserdő A magyar erdő- és fagazdaság helyzete, fejlesztésének lehetőségei.

1997. Szolnok Az új erdők telepítése és a mezőgazdasági túltermelés kapcsolata (gyorsan növekvő fajok, Fe, A, Ny).

1998. Soponya Az erdő és vadgazdálkodás összhangja – vadegészségügy.

Ezt a sorozatot zárta le a mecseki jubileumi bemutató *Természeti erdőgazdálkodás, a környezetbarát fa hasznosítása* címmel, augusztus 30-31-én.

Az MTA Agrártudományok Osztálya történetében példátlan mérvű – ezért is rendkívül megtisztelő – érdeklődés (50 fő) az egyik indoka a bevezető mondatnak.

1999. augusztus 30-án Pécsen a Pátria szállóban tartott kelles hangulatú, de minden részletében programmal kitöltött osztálybeszélgetést megtisztelte jelenlétével *Kroó Norbert* akadémikus, az MTA főtitkára is.

Mint házigazdák már ekkor joggal állíthattuk, hogy nemcsak az Rt., de Baranya megye történetében sem volt példa ilyen nagyteknétyű tudományos grémium (18 akadémikus, tudományok doktorai, egyetemi rektor, miniszteri tanácsadó) látogatására.

„Az Építészeti Kultúráért” elismerő oklevéllel díjazott pécsváradi erdészeti központ megismertetésével kezdődött az augusztus 31-i program.

Majd történelmi környezetben – a pécsváradi vár lovagtermében került sor a szakmai program megnyitására. Ennek keretében *dr. Varga Szabolcs*, a Mecseki Erdészeti Rt. Igazgatóságának elnöke, majd *dr. Dohy János* akadémikus, az Agrártudományok Osztálya elnöke köszöntötte a résztvevőket. Ezt követően két előadás hangzott el.

Akadémikusok az erdészet tárgyalótermében

A Pécsváradi Erdészet központja

Káldy József vezérigazgató hangvételében visszafogott, de mondandójában annál változatosabb és színesebb előadása a részvénytársaságról több volt mint tájékoztató. Egy olyan nemzeti vagyont kezelő erdőgazdálkodó képét rajzolta fel, amelynek dolgozói tudnak örülni a legkisebb eredménynek, és büszkének nehezen kivívott sikereikre és arra, hogy az ágazat tekintélyét is növelő példaeértékű szakmai kezdeményezésekben (erdei iskola, természetközeli erdőgazdálkodás) az országhatáron túlnyúló elismertséget szereztek.

Dr. Solymos Rezső az erdészet új akadémikusa *Erdeink fakészlete, fakitermelésünk és a fahasznosítás helyzete a kutatási eredmények tükrében* című előadása rendkívül elgondolkodtató számcsorai segítségével szemléletesen mutatta be azt a hátrányos – mondjuk ki, gyarmati – helyzetet, ahol fahasznosításunk már évtizedek óta tart.

Az ágazat lépéskényszerbe került. Egyrészt a várható erdőtelepítések faanyagának hasznosítása miatt is a meglévő mellett, másrészt az EU azon elvárása miatt, hogy a biomassza energetikai felhasználásának százalékát 12%-ban határozta meg, amely legalább háromszorosa a jelenleginek!

Az előadásokat követően autóbuszra szállt az osztály, hogy hazánk egyik legszebb és legnagyobb szigethegységének, a Mecseknek változatos természetföldrajzi adottságaival és a programnak megfelelően a természetes felújításra alapozott természetközeli erdőgazdálkodással ismerkedjék meg.

A felújult katedrális

Az utazás szakmai vezetője *dr. Papp Tivadar* kalauzolásával követhette végig a tisztelt grémium a fa útját, annak születésétől haláláig, azaz véghasználatáig, majd darus gépjárművel történő szállítását és fűrészüzemi hasznosítását.

Az időjárás minden rendezvény hangulatának meghatározója, mely keretbe foglalja a látóvalókat. Ilyen szempontból esetenként kitűnő díszletként is szolgált.

A permetező köd méltóságos félhomályt varázsolts első bemutatóhelyünk 60-70 cm átmérőjű bükkök alkotta oszlopcsarnokába, amelyet a résztvevők méltán neveztek el katedrálisnak.

Az erdők anyja, a bükk, tökéletesen óvta kefesűrű, immár 1-2 méter magas fiataljait. Az új élet a fiatalos formájában már jelezte a folyamatosságot, de jelezte a 100-120 éves ciklus várható állomásait. Az erdei kirándulás során mód volt az erdő fiatal-, közép- és érett korának bemutatására, hogy mindezek után természetessé váljék a tisztelt vendégek előtt a gazdasági erdőkben folytatott fa-termesztés végcélja: a megújítható energia, a faanyag nyerése.

Törvényszerűen tájékozódtak az osztály tagjai az erdő- és vadgazdálkodás kapcsolatáról a védett természeti területeken folyó – esetenként indokolatlan korlátozásokkal sújtott – erdő és természetvédelem kapcsolatáról.

Az 1995. évi OEE Vándorgyűlésről ismert Pusztabánya volt a terepi program két legemlékezetesebb pontjának színhelye.

A Hosszúhetény 13 L, hasonlóan felújítógéppel kezelt kocsánytalan tölgy elegyes bükkösében került sor a természetközeli erdőgazdálkodás egyik legfontosabb követelményének a bemutatására: az anyaállomány talaját, újulatát és a lábbon maradó törzsek védelmét jelentő kíméletes technológiák alkalmazására.

Ezek az alábbiak voltak:

1. A Mecseki Erdészeti Rt.-nél is üzemi méretekben alkalmazott LKT-81 törzskormányzású traktorral végzett egységgrakománnyos közelítés.

2. A saját fejlesztésű Zetor-Cristal traktor alapgépű kihordó szelvény rövidfás munkarendszerben.

3. A VKD-400 típusú kötélpályával választékban, teljesen függesztett állapotban történő közelítés.

A Kárási erdészet által kitűnően megszervezett, látványosan pergő programhoz az időjárás már kezdte kegyeibe fogadni a résztvevőket. A köd már alig szitált, a bükkújulaton már meg-megcsillant a harmat. Az átázott, mély talajú szakadékból a kötélpálya által kiemelt rönkök látványa egy gyönyörű, de amellet végtelenül nehéz, küzdelmes, egyáltalán nem az érdekeinek megfelelően elismert ágazat hétköznapijait villantotta fel.

Ekkor fogalmazódtak meg azok a kérdések és kijelentések, amelyek minősítették az erdészeti tudományt, nem értve a szemérmes hallgatást a másik oldalról. Az erdei piknik kezdetét és hangulatát igen kellemessé tették az erdei tisztáson megjelenő elegáns pincérek tálcsas invitálási és a Szászvári Általános Iskola nemzetközi hírfiatal fúvószenekarának kulturált műsora.

A pikniket követően a nap sugarai már átszűrődtek a felhőkön, amikor sor került az MTA Agrártudományok Osztálya 50 éves jubileumát megörökítő emlékfásításra. Ennek során 5x10 db ős-

honos fafaj: kocsánytalan tölgy, bükk, cser, gyertyán, hárs fáska került elültetésre a résztvevők által. Az emlékfásítás helyét is jelentő tölgyoszlop mellett *dr. Dohy János* akadémikus mondott üdvözlő beszédet, majd *dr. Kovács Ferenc* akadémikus, az Osztály korábbi elnöke méltatta az emlékfásítás névadóját, *dr. Marek Józsefet*, a világhírű állatorvost, az Agrártudományok Osztálya első elnökét.

Emlékfásítás

Ezt követően *dr. Solymos Rezső* akadémikus *dr. Fekete Zoltán*ról mint az erdészeti ágazat első akadémikusáról emlékezett meg.

Az utolsó fáska földbe ültetése után a felhangzó erdészhimnusz köszöntötte a remélhetően maradandó alkotást, egyben tisztelet adva annak a környezetnek, ahol ez megvalósulhatott.

Az emelkedett hangulatú fásítás után tovább követték a kitermelt fa útját a résztvevők a HOMPARKETT Rt. hosszúhetényi fűrészüzemébe. A még Mecseki Erdőgazdaság által épített üzem 1993. július 31-én alakult részvénytársasággá.

Fő terméke a hagyományos csaphornyos parketta évi 120 000 m² termeléssel. Új választéka a nyugati piacon egyre kelendőbb Homett kétrétegű parketta, amelyből 100 000 m²-t gyártanak. A fűrészüzem privatizálása, majd átalakulása óta is kiváló üzleti partnere részvénytársaságunknak. Következésképpen az általunk termelt környezetbarát fa hasznosításával valóban sikerült a teljes termelési ciklus bemutatása.

Az értékelés és záró vendégfogadás színhelye a kövestetői vendégház méltó kerete volt a résztvevők által is rendkívül színvonalasnak ítélt jubileumi szakmai programnak.

A házigazdának végezetül az a kellemes tiszte marad, hogy megköszönje az MTA Agrártudományok Osztálya tagjainak és a vendégeknek lankadatlan érdeklődését és az egész napos megtisztelő figyelmét, amely valóban az erdésznek, az erdőnek és az ágazatnak szólt.

Kép és szöveg: *dr. Papp Tivadar*
erdőállománygazd. igazgató

A házigazdák

Az erdei piknik

DR. S. NAGY LÁSZLÓ

A erdő nemzetgazdasági igényű kezelése

A mai társadalmi és gazdasági válságtünetekkel terhes időszakban egyre gyakrabban tekintünk a természetes folyamatok kínálta lehetőségekre, a megújuló természeti erőforrások hasznosítására. A társadalom döntő többsége érzékeny a természet és az erdő állapotát érintő kritikus helyzetek áthidalásának alakulására, következésképpen érdekelt azok megoldásában, ki-méletének megszervezésében. Az erdő a természetnek egyik legfontosabb életközösségi rendszere, amely mint *megújuló természeti erőforrás* az anyagi jellegű értékein túl igen sok *társadalmi szolgáltatás* forrása, amiért joggal sorolható a **közhasznú** javak értékrendjébe. Birtoklását, használatát, illetve kezelését a sokoldalú funkciók összehangolását szolgáló érdekelt-ségi formában, illetve szabályozási eszközökkel lehet és kell biztosítani a napjainkban eluralkodott haszonelvűséggel, ki-használással szemben.

Az erdőgazdálkodás stratégiájának újragondolásánál **tekintettel kell lenni két meghatározó sajátosságára** és az abból származtatható lehetőségek hasznosítására:

1. **Egyrészt a természetszerű erdők** olyan sajátosságaira, amelyek jellemzők. Mindenekelőtt azáltal, hogy földrajzilag **honos**, többségében *lassan növő*, lombos **fajok elegyéből** (keverékből) **állnak**, továbbá – a termőföld mellett – számot-tevő a (hazai) megújítható természeti erőforrásaink között. Az igen értékes faanyagán túl, sokoldalú közjóléti, társadalmi szol-gáltatás forrása. A *tájegységben hozzájárulnak a termelő és fogyasztó rendszerek működőképességének javításához*, a „használatatlan” anyagok lebontásához, a természetbe történő visszajuttatásához a visszaszerző (rekuperáns) struktúrák, funk-ciók működéséhez, az élettelen és élő rendszerek körfolyama-tának, vagyis a dinamikus ökológiai egyensúly kívánatos ala-kulásához. A **természetszerűen minősülő erdők** esetében te-hát azon funkciók feltételeit kell érvényre juttatni, amelyek a tartamosságot, a közérdeket és a nemzeti közvagyon (**kincstár**) gyarapodását szolgálják, tehát *kezelésében az államnak* kell felvállalni a meghatározó szerepet.

2. **Másrészt** az olyan sajátosságú „erdő”-re, amelyek több-ségében *gyorsan növő* fajtákból álló faterületpótlások vagy még jellemzőbben „**fás ültetvények**”, illetve „**energiaerdők**” ne-vezhetők, akkor is, ha a klasszikusan vett ültetvények fogalma szerinti jellemzőkkel részben rendszerezhetők. Ugyanakkor az előzőekhez viszonyítottan mérsékeltbb közhasznú és társada-lmi szolgáltatásra alkalmasak. A fa-nyersanyag termelőképes-ségük gyorsabb és nagyobb tömegű, amelyek viszont a **piac-gazdaság szempontjából meghatározóbbak**. Az ilyen jellem-zőű erdőket az Erdőtörvény is nevesíti, de nem kellően diffe-renciáltan. A célirányosság szempontjából fontos lenne jobban megkülönböztetni, különösen a támogatások érdekeltsgmoti-váló feltételeinek kialakításánál, illetve a szabályozók szigorá-nak érvényesítésénél. Ugyanis a fás ültetvényeknél a közhasz-nú, illetve a „bioindikátor” szerep mellett a piacgazdaság szo-cialis felelősségű körülményei szabadabban kellene érvénye-süljenek – az önerős telepítéseknél is. Megkülönböztetésüket alátámasztja még az, hogy az alternatív terület hasznosításánál, a vidékfejlesztésnél a fásítás különféle módjait az előzőektől eltérő „liberálisabb” szabályozással kellene alkalmazni, külö-nösen a küszöb alatti, illetve még az erdő művelési ágban nem nevesített mezőgazdasági területek értéktermelő jellegének fo-kozására. Tehát az így kezelendő erdőknél hangsúlyosabb sze-repet kaphatnának a **privát** szektor, a tájegységi (GNP), po-tenciál/hozam-fokozás, illetve az export „diktálta” körülmé-nyek. Az állam oly mértékig lehetne „közreműködő”, amilyen arányban érvényt kíván szerezni más, közhasznú, illetve a te-

rületfejlesztési vagy vidékfejlesztési funkcióknak, igényeknek stb.

Az erdők szakkezelési és gazdasági szabályozói tehát a fent elkülönített jellemzők függvényében válhatnak hangsúlyo-sabbá. Ajánlatos változat, hogy pl.:

– Az 1. pontnál körvonalazott erdők *teljes támogatásban részesülhetnének*, az ökoszisztéma fenntartása, védelme, továb-bá az erdő természetes felújítása és lassú növekedése – hosszú távú jellege – miatt, egyúttal rögzíthető lenne az, hogy (ilyen) erdőt – a földhöz hasonlóan – külföldi állampolgár semmilyen jögon ne birtokolhasson.

– A 2. pontnál értelmezett „erdőket” *fás ültetvényeket* libe-rálisabban lehetne preferálni a magánosítással összefüggő ha-szonelvű piacgazdálkodás szabályozóival. Az ilyen „erdők” esetében legfeljebb *területhasznosítási EU-s támogatásban le-hetne részesíteni, viszont a hosszú lejáratú hitel stb. kedvezőbb feltételekkel lenne igényelhető. Állami támogatás viszont csak abban az esetben kerülhetne felhasználásra, ha természetszerű erdőalap, „zöld” struktúrák vagy közhasznú többletfunkciók stb. létesülnek.*

A fejlődési pályát szolgáló erdőkezelés, illetve gazdálkodás stratégiai céljai a következőkben összegezhetők.

1. **Kiemelt gondot kell fordítani a természetszerű erdők** kezelésére, mert azok **képesek biztosítani** mind az őshonos fajok, az **ökoszisztémák**, a génkészletek, a biológiai sokszí-nűség **megőrzését**, a jövőbeni ökoszisztémák társulási szintjé-nek életfeltételeit, az ember és az **életközösségek viszonyulási tereit**, mind a tájegységi közösségek immunrendszerének erő-sítését a globalizáció káros hatásaival szemben.

2. **Az erdőgazdálkodás szabályozásának és irányításának feltételei biztosítsák** a hosszú vágáskorú erdők **minőségi fej-lestetését**, az állomány szerkezetének javítását és a **kiszámít-hatóságot**.

3. Az erdők tartamosságának érvényesüléséhez **értékelhe-tővé kell tenni** a fogyasztást szolgáló fanyersanyag termelési értéke mellett az erdők természetkörforgásban betöltött **leb-on-tó** (és visszaszerző) **sajátosságát**, a **közjóléti szolgáltatásait**, környezete stabilizáló képességét stb. mint az immateriális ér-tékrendjét.

4. Az erdők kezelésénél a fatermelést szolgáló feltételeken túl **biztosítani kell a közcélú társadalmi szolgáltatások járú-lékainak** – infrastruktúra, feltáró út, erdei vasút, „parkerdő” – állami **fedezetét**, de legalább arányos költségátvállalását.

5. **Alapkövetelmény az erdészeti ágazat** – a most igen sok érdekcsoport szerinti megosztottság helyett – **egységes irányí-tása**, azért is, mert nemzeti érdekű erdészeti politika és felté-telei másként nem alakulhatnak ki és a változatos, közhasznú funkciója sem érvényesülhet.

6. A minőséget serkentő célokkal azonos súlyúnak kell te-kinteni az ország **erdősültségének emelését** (a jelenlegi 18%-ról **25-25%-ra**) a célállapot feltételeit szolgáló érdekelt-ségi vi-szonyok kialakulásának elősegítésével, nemesített fajokkal (szükség-, illetve lehetőségarányosan), társulásra alkalmas üzemméretben.

7. A **térségfejlesztés, a vidékfejlesztés** és a kedvezőtlen adottságú alternatív **földhasznosításnál elsőbbséget indokolt adni** – arányos támogatással – az „**energiaerdők**”, illetve a **fás ültetvények létesítésének** olyan feltételekkel, hogy a munka-erő-foglalkoztatás lehetőségei is találjanak.

8. A **magánerdő-tulajdonosok kezelési feltételeinek sza-bályozását** több szempont szerint **kell kialakítani**. Egyrészt **biztosítani kell a szakszerűséget** és az optimális üzemméretek

kialakulását. Másrészt tudatosítani kell, hogy egységes szervezéssel és megfelelő kezeléssel az ültetvény igen kedvező hozamtermelő képességű. A közhasznúság esetén a **támogatások hatékonysága** fokozható az elsődlegesen eszközigenyes technológiák bizonyos részeinek átvállalásával. Ehhez kell kidolgozni a gazdasági környezetbe illeszthető helyi integrátor „szerepének” lehetőségeit, illetve a felelősségarányos szerveződés feltételeit.

9. Az erdők kezelése üzemtervköteles. Az erdőgazdálkodás jövedelmezősége az alkalmazott technológiák, a megfelelő szakértelem mellett függ egy meghatározott üzemmérettől, ezért **alapkövetelmény a társultgazdálkodási – erdőkezelői – egység alapelveinek közérdekű lefektetése** (szövetkezés, közbirtokosság stb.). Az „energiaerdők”, faültetvények létesítését viszont „tájhasználati rendtartásban”, vagy más szabályozott módon is lehetővé kell tenni.

10. Az erdőállomány minőségi és mennyiségi viszonyainak szabályozottságával összefügg a **tudatos fanyersanyag-gazdálkodás, amely stratégiai jelentőségű** – különösen a keménylombos faanyagoknál. A cél elérése érdekében szükség van egyrészt a megfelelő technikai szintű fafeldolgozó-ipari feltételekre, másrészt a fahasznosítás, a fafeldolgozás fejlettebb szintjét szolgáló érdekeltégi rendszer kidolgozására, továbbá olyan **termékinnovációra** és a piaci viszonyok befolyásolására, szabályozottságára, amely az eddigieknél szélesebb körű és megalapozottabb marketingtevékenységet kíván.

11. Minthogy az erdő nagyobb arányban testesíti meg a közhasznú javakat, **az állam szerepvállalását** arányosan **kell érvényre juttatni**. Eszköze lehet az, hogy az erdőfenntartási járulék helyzetét újra kell értelmezni, illetve visszaáramoltatását egységes minősítési elvek alapján működtetni, hogy a hatékonyság érvényesülhessen.

12. Az **Állami Erdészeti Felügyelettel** – és nem Szolgálatlalt – lehet az üzemtervezetést végezteni és kell jóváhagyatni, továbbá a kötelezettségeket felügyelni, a támogatásokat, ráfordításokat **ellenőriztetni**, végül a szabálytalanságokat kellő szigorral **szankcionálni**.

Fontos elem tehát, hogy a gazdálkodás alapját erdészeti üzemtervek, illetve „tájhasználati rendtartás” szabályai képezik. Ez lehet a feltétele a támogatások odaítélésének, illetve a költségviselés arányai kialakításának, amelyre alapozható az ellenőrzés szigorának erősítése. Korszerűsítésre szorul a minőségi faanyag kereskedelmének, hasznosításának és érdekérvényesítő fórumának áttekinthető megszervezése, hogy az „értékelvű” közérdek és az üzletelvűség céljai arányosan érvényesülhessenek.

Az előzők után joggal felmerülhet az a kérdés, hogy a fentebb vázolt stratégiai célokat hogyan lehet a jelenlegi átalakuló viszonyok között minél eredményesebben megvalósítani, az információs társadalom „robbanása!” küszöbén?

Mindenekelőtt szükség van:

- A jól átgondolt erdészeti politikára, figyelemmel arra, hogy az erdő iránti társadalmi érzékenység fokozódik.

- Szükség van a bízalomra, a tisztességre alapozott szakszerűsége, az erdőgondozással járó erkölcsi viszonyulásra és

a fakeskedelem területén követendő szakmai etikára, egyszóval a példaértékű felelősségre.

- Alapkövetelmény a közéletiséget hivatástudattal vállaló, az erdő iránt elkötelezett aktív szakértelmiség kiválasztódása, akiknek feladata az erdészeti jövőkép formálása (egyesületi közvetítéssel is). Csak kellő önbizalommal lehet rehabilitálni az erdőkultuszt, hogy az a kultúra szintjén hozzájáruljon a nemzet humán tartalékainak mozgósításához, a nemzetmegtartó erő és reményteljesebb jövőkép újragondolásához, az erdő közjóléti (pszichotóp) jellegének mint a szellem és az érzelem „bölcsojének” felismeréséhez, kezeléséhez (még akkor is, ha visznyaink között idea jellegű), mivel az erdő iránti igény fokozódása miatt azt valakinek ily módon kell elkezdni.

- A szakmai alapkövetelmények üzenete, hogy az erdész hivatásának „műtermében” egyaránt lehessen természetvédő és a döntések meghozatalában ne mellékszereplő legyen. Neki kell tudni, mit kell tenni az erdőben, az erdőért!

- Ilyen szellemben követelmény az európai (vagy magassabb) színvonalú erdészeti oktatás, kutatás, nevelés, amelyre és a tradícióra alapozva kifejlődhet az igényes gazdátudat. Következésképpen az erdészeti felsőoktatás feladata, összetettsége miatt nem integrálható más szakintézmények részegységeibe, mert sajátossága feloldódik a „nagyüzemben” és elveszíti azt a távlatokat szolgáló, „iskola” jellegű szellemiséget, ami az értékét képezi.

- Az erdők kezeltisége, tisztasága mindenkori tükre egy ország általános és szakmai kulturáltságának. Ezért a jövőbe tekintés szükségessé teszi a gyakorlatban is végrehajtható nemzeti erdőfelújítási, fásítási „faültetvény”-telepítési cselekvési program elfogadását, amelynek sikeressége a megismertetéstől és a társadalom fogadókészségétől, megmaradni akarásától függ.

A célok érdemi kezelése, megvalósíthatósága megkívánja azt is, hogy a feladatokra alkalmas, nagy felkészültségű erdészeti vezetők kerüljenek a szakma élére és kaáni formátumú erdészpolitikus lehessen az ország első erdésze, aki legalább – a feladatarányosság jogán – államtitkári jogkörrel rendelkezzen. A század-, illetve ezredforduló és a jövő század várható kihívásai az eddigiektől eltérő mentalitást kívánnak az új szakmai értelmiségtől, amelyre elkötelezetten és tisztességgel szakmai egyesületekben, illetve „műhelyekben” lehet (kell) felkészülni. A tapasztalható önkizsákmányoló helyzetünkben fokozott körültekintést igényel annak elkerülése, hogy az erdő és életterünk áldozatul essen a modernizációnak, „globalizációnak”, mert az **esetlegesen eltékozott erdeink pótlása, illetve a kínáló lehetőségek elmulasztása emberöltőket igényel.**

E vázlatos áttekintés egy lehetséges megközelítése az erdőkezelés, fásítás stratégiai rendezőelveinek ahhoz, hogy az ágazat vitorlájában hasznosulhassanak a társadalmi érzékenységből származó „hátszelek”. Egységesebb szakmai vélemények, erdő- és fahasznosítás-politika szolgálja a táj- és vidékfejlesztésben adódó lehetőségek kiaknázását, a hasznosítható tájegységek erdészeti-mag zónáinak kialakítását.

Joglesen

Magyar Közlöny 75. szám 69/1999. (VIII. 26.) FVM r. Az agrárgazdasági célok 1999. évi költségvetési támogatásáról szóló 8/1999. (I. 20.) FVM rendelet módosításáról

10/1999. (VIII. 26.) KöM r. A Környezetvédelmi alap célfeladat fejezeti kezelésű előirányzat felhasználásának, nyilvántartásának és ellenőrzésének részletes szabályairól szóló 2/1999. (III.26.) KöM. rendelet módosításáról.

Magyar Közlöny 71. szám 128/1999. (VIII.13.) Korm. r. A fák védelméről szóló 21/1970. (VI. 21.) Korm. rendelet módosításáról

A Soproni Egyetem Erdészeti Múzeuma
Sopron, Templom u. 4.

133 éves az Országos Erdészeti Egyesület

című időszakos kiállítása
megtekinthető:

1999. november 7-ig, szerda kivételével,
naponta 10-13 óráig.

Barátossy Gábor megnyitja a szakvásárt (Fotó: Detrich Miklós)

WOOD-TECH 1999

A kilencedik szakvásárt rendezték az idén az erdészet, a faipar és az asztalosipar szakemberei.

Szépen kinőtte magát a kezdeményezés, hiszen mára **183 standon 366 külföldi és 210 magyar cég jelent meg.** Az elmúlt évhez viszonyítva 20 százalék volt a résztvevők növekedése.

Kétségtelen, hogy mára már nemcsak Magyarországon, hanem a határon túl is híre van a szakvásárnak, s természetesen az otthont adó városnak, Sopronnak.

Az idei kiállítás protokollszerzője az OEE volt.

A vásárt Barátossy Gábor, az EH elnöke nyitotta meg. A megjelenteket köszöntötte dr. Gémesy Szabolcs, Sopron város polgármestere, és Káldy József OEE elnök.

Káldy József köszönti a megjelenteket (Fotó: Detrich Miklós)

A WOOD-TECH Erdészeti Szakvásár területei

Erdészeti szaporítóanyag-termesztés, erdőművelés, erdőhasználat, erdővédelem, vadászat, vadgazdálkodás, erdészeti útépítés és fenntartás, elsődleges faipar gépei, eszközei, valamint a gépkarbantartás és javítás, munkavédelem, számítástechnika, erdészeti oktatás, kutatás, továbbképzés.

Évente más és más területek kerülnek kiemelésre a szakkiállításon. Ez évben

az erdőhasználat volt a fő téma. A kiállítás és a szakmai konferencia is ezt a területet igyekszik feldolgozni. A *szakmai konferencia címe: A természetközeli fahasználat műszaki fejlesztése.*

A Program Kft. mellett 1999. évtől az Országos Erdészeti Egyesület és annak Gépesítési Szakosztálya a WOOD-TECH Erdészeti szakkiállítás szakmai szervezője. Az Egyesület a 133 éves múltjával, 4300 tagjával pedig az egyik legszervezettebb is. A szakkiállítás alkalmával mind az állami, mind a magán-erdő-gazdálkodás műszaki fejlesztésének kérdései napirendre kerülnek. Idén már több mint 40 kiállítót vártak a szervezők. A rendezvény előkészítését, lebonyolítását elősegítette az Agrármarketing Centrum Kht.

Az Európai Unióhoz való csatlakozásunk közeledtével az alternatív földhasználat kérdése, az erdőtelepítés sürgető

feladattá válik. A megtermelt fa hasznosítása újabb műszaki fejlesztések megvalósítását követeli meg. A *szakkiállítás és konferenciák az erdészet és faipar területén az állami és magán-erdő-tulajdonosoknak nyújthatnak új lehetőségeket a műszaki fejlesztés vonalán* – hangzott el a sajtótájékoztatón, melyet Káldy József elnök vezetett le.

○

Az erdész-sátorban tartotta meg előadását dr. Tamás Károly FVM államtitkár. Ebből idézünk:

ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET KÖSZÖNTI A SZAKMAI FÓRUM RÉSZTVEVŐIT

Dr. Tamás Károly államtitkár tartja beszédét

Az erdőgazdálkodás helyzetét és lehetőségeit az agrárium egészén keresztül kell néznünk. A szellemi és az anyagi lehetőség optimális ötvöztetésével fejlődhetünk, hiszen az agrárpotenciál mintegy felét használjuk csak ki. Ebből a helyzetből ki kell lépni, mert az EU csatlakozás során az országnak komoly hátrányai adódhatnak.

Az államtitkár megemlítette a privatizáció káros hatását az erdőkre, valamint szövé, hogy az erdőtelepítések sem haladnak olyan ütemben, mint ahogy kellene. A jelenlegi 3 milliárdos támogatás akár 6 milliárdra is növekedhetne, ha a tárca megkapja a költségvetéstől kért összeget.

A sajtótájékoztató

Gyarmati helyzethez hasonlította a rönkexportot, és szorgalmazta a fűrészipar fejlesztését.

A mezőgazdaság használja fel a legkevesebb importárt, miközben 3 milliárd dollár exportot bonyolít, ráadásul az inflációs rátát is az ágazat viseli.

A közjóléti beruházásokban óriási lehetőségek vannak, amit az erdészeknek ki kell használni.

Három területnek van prioritása:

- a fiatal szakemberek támogatásának,
- az új típusú szövetkezők bátorításának,
- a technikai, műszaki fejlesztés elősegítésének.

Persze úgy nem megy a dolog – mondotta az államtitkár –, ha a géptámogatással egy időben a támogatás mértékével emelik a gép árát.

Sajnálatos volt hallgatni a csendet – a hozzászólást kapacitáló kérés ellenére –, mely az előadást követte. (Lám, csak nem múlik el nyomtalanul a négyes vezetősere.)

A természetközeli fahasználat műszaki fejlesztése (szakmai fórum)

A fórum témája a fahasználat műszaki fejlesztéséhez kapcsolódott. A felkért előadók gondolatai:

Dr. Kovács Mátyás, a KÖM főosztályvezetője tájékoztatta a résztvevőket, hogy a szakma által hiányolt természetvédelemhez kapcsolódó végrehajtási kormányrendeletek már elkészültek, csak a szokásos egyeztetések miatt húzódik véglegesítésük. Segítséget és támogatást kért az ügyben. Véleménye szerint a természetközeli erdészeti munkák fejlesztése és végrehajtása során a természet utánzása, a természet sokféleség megőrzése jelentheti.

Sínoros Szabó Lóránt, KVI főosztályvezető szoros párbeszédet kért a szakmától. Munkájukat elsősorban a központi vagyongazdálkodási irányelvek határozzák meg. Gondot jelentenek a kárpótlások során széttagolt erdőterületek birtokviszonyainak rendezése, kezelése. Az új önálló vadászterületek iránti igény kielégítésére az erdőgazdasági részvénytársaságoktól közös gondolkodást kért a megoldásokat illetően. Gondot jelent, hogy a kommunális szemét helyigénye rendezetlen. Az erdőtelepítést szorgalmazzák az állami területeken is, a területek kijelölésére és összesítésére van szükség.

Telegdy Pál, a MEGOSZ elnöke a magánerdő-gazdálkodást jellemző adatokat és feladatokat, problémákat ismertette. Elmondta, hogy a magánerdőkben mintegy 75%-ban folytatható természetközeli gazdálkodás, az összes kitermelési lehetőség 3-4 millió köbméter. Az erdészeti munkák az univerzális mezőgazdasági traktorokra és hozzájuk illeszthető eszközökre alapul. Szorgalmazta az „egységcsomagos” közelítés elterjesztését és a csapadékos időjárás miatt kilátásba helyezte a sík vidéken

is a kötélpályák alkalmazását. Hangsúlyozta, hogy a tulajdonosi igényt kell felkelteni, fenntartani és fejleszteni a magán-erdő tulajdonosi körben, ez a legfontosabb feladat. Méltó és versenyképes tulajdonosok alakuljanak ki a magán-erdő területén is.

Dr. Marosvölgyi Béla professzor szerint a gépüzemeltetés fejlesztésében több fontos terület különíthető el.

– Már ma is megvalósítható környezetkímélő gépüzemeltetés a technológiai fegyver növelésével, és környezetbarát hajtó- és üzemanyagok felhasználásával.

– A további fejlesztésekkel megalapozhatók és terjeszthetők azok a technológiák, melyekben gazdaságosan üzemeltethetők a kedvező talajjáró-szerkezet kapcsolatát biztosító erdészeti anyagmozgató gépek.

– A fahasználat műszaki fejlesztésének igen fontos része a fahasznosítás új lehetőségeinek feltárása, ezen belül a kis értékű faanyag értékesítési lehetőségeinek megteremtése.

– A műszaki, a technológiai és a környezetvédelmi célokat együtt szolgálja a fa energetikai hasznosításához kapcsolódó fejlesztés, ami a hazai erdőgazdálkodás nemzetgazdasági szerepének növekedését is eredményezheti.

Dr. Horváth Béla professzor szerint a természetközeli, fenntartható (tartamos) erdőgazdálkodás mint cél új követelményeket támaszt a gépesítéssel szemben. Ezen követelmények kielégítése, valamint annak eldöntése, hogy a technikai fejlesztés milyen irányú legyen, alapvetően két szempont – a gépek konstrukciója, illetve üzemeltetése – alapján értékelhető.

A gépkonstrukciók olyan irányú fejlesztése szükséges, mely a természetközeli erdőgazdálkodás megvalósítását segíti. Műszakilag minden nehézség nélkül megoldható, annál is inkább, mivel a jelenleg létező és alkalmazott szerkezeteink jelentős része ilyen szempontból megfelelőnek nevezhető. Számottevő fejlesztés szükséges azonban a gépüzemeltetés területén az üzemeltetés tervezésében és ellenőrzésében, illetve a technikai eszközök differenciált alkalmazását (termőhelyekhez, állományhoz, évszakhoz, időjáráshoz stb. igazítás) illetően. Leszögezhető tehát, hogy a természetközeli erdőgazdálkodás és a modern technika nem egymást kizáró kategóriák.

Jelen előadás a gépkonstrukciók elemzésével foglalkozik. Ez lehet hazai fejlesztésből és gyártásból, illetve a fejlett külföldi technikák honosítása révén.

A hazai gyártás szükséges, mert bizonyos területeken hagyományai vannak, munkalehetőséget teremt, általában gazdaságosabb és egyensúlyt tart.

A közelmúltban születtek, a természetközeli fahasználat igényeit kielégítő kiemelkedő gyártmányok, az SR-8 kihordó (MEFI Rt.) és a RÁBA erdészeti tehérgépkocsi (RÁBA Jármű Kft.).

A fejlett külföldi technikák honosítása azon gépek és berendezések alkalmazását jelenti a hazai fahasználati technológiák megvalósításakor, melyek hazai gyártása nem megoldott, illetve gazdaságosan nem megoldható.

Az erdőgazdálkodás gépesítés-fejlesztése a gépkonstrukciók oldaláról tehát biztosítottak látszik, és a fejlesztés nem elsősorban műszaki gond, hanem ökonomiai és szemléletbeli, mivel:

– a különböző műveletekhez jelenleg is számos korszerű gép áll rendelkezésre, illetve

– megvan az a műszaki szellemi háttér, amely a fejlesztésekre képes.

Dr. Rumpf János professzor szerint a XXI. század a minőség évszázada lesz. A minőség az az állapot, amely egy árut vagy szolgáltatást meghatározott követelmények kielégítésére alkalmassá tesz. Az adott követelmények általában a felhasználás céljából vezethetők le.

A felhasználás célja azonban térben és időben változik. Az erdőgazdálkodással, s ezen belül a fahasználattal szemben támasztott követelmények is változtak az elmúlt évtizedben. Ezeket az új követelményeket veszi sorra az előadás és utal a kielégítésük lehetőségeire és követelményeire; utóbbinál főleg a természetközeli, kíméletes fahasználatok költségeinek növekedésére.

A többletköltségek nagy részét azonban a certifikáció bevezetésével fedezhetőnek tartja.

Az Egyesület kínálata

Pethő József vezérigazgató szerint az ökológia, ökónia és a gépesítés hármas pillérét kell egyensúlyban tartanunk. A bajt abban látja, hogy a hogyanra ma senki nem tud megközelítően tartható választ adni. Az ötvenes években megjelentek a motorfűrészek, a hatvanasban a kihordók, majd a hetvenes éveket a fadöntő kombájnok, egyszóval hatalmas fejlődés „szakadt” az erdőre. A magánosítás csak fokozta a kialakult tanácstalanságot. Félti az állami és a magánerdőket is. Mert most, úgy tűnik, nem tudjuk, hogy mi a teendő. 1959-től megszűnt a magánerdő-gazdálkodás a tsz-szervezésekkel. Megszűnt az erdejét felítő tulajdonosi szemlélet. Hol van a híres szentgyörgyvölgyi szálalóvágás? Nem szabad feláldozni a jövőt a jelen érdekeiért.

Küldönjít kapott az AMC-től az **ERDŐGÉP Kft.** a több éves színvonalas erdészeti kiállításaiért, vásárdíjat kapott a **TECHNOTIP Kft.** a tárcsás erdészeti talaj-előkészítő eszközeiért.

A résztvevők egyöntetű véleménye volt, hogy a műszaki kiállítás fejlesztését, bővítését folytatni kell, hiszen bebi-

zonyosodott szükségessége és egyedisége. Az Egyesület elnöke, főtítkára és gépesítési szakosztályának vezetője minden kiállítót végigjárt és véleményüket kérte. Mindenkinnek tetszett az új rendszerű kiállítás és jelezték szándékukat, hogy jövőre is eljönnek. Az újdonságot az jelentette a korábbiakkal ellentétben, hogy a teljes erdészeti rendezvény egy helyen került lebonyolításra. Itt is meg kell köszönni az AMC vezetésének és munkatársainak hozzáállását, segítőkészségét, mely nélkül a rendezvények és a kiállítás megrendezése nem lett volna megvalósítható.

Összességében megállapítható, hogy az idei soproni seregszemle lényegesen látványosabb volt, mint az eddigiek. (A látogatók a magyar fakitermelő váloga-

tott – köztük világbajnokkal – ördöngös fűrészkészítői mutatványán szórakozhattak.)

Az Egyesület végre valóságosan is jelen volt, és szakmai kiadványokkal, filmvetítésekkel tette tartalmasabbá a látogatók érdeklődését. (Elemzést igényel, hogy a szakmai fórum után a sátor szinte kiürült, és csak a szakemberek kukkantottak be olykor-olykor. A társadalom felé való nyitás eredményesebb lehetne, ha a vásár forgalmasabb helyén (is) népszerűsíteniük magunkat.)

Mindenesetre az ezévi fél futballpályán megrendezett kiállítás sikere biztatást adott a jövőbeni „egészpályás letámadásra”.

Beszélgetés Blazej Mozuchával, a szlovák államerdészet első emberével

– Kétségtelen, hogy Ön a Wood Tech erdészeti kiállításának legmagasabb rangú külföldi vendége. Kérem mondja el benyomásait.

– Mint erdész szakember számtalan hasonló jellegű kiállításon és vásáron jártam az utóbbi években, de kétség sem fér hozzá, hogy a Sopronban látottak tették rám a legkedvezőbb benyomást. Örömmel láttam honfitársaim jelenlétét a kiállítók között.

– Kérem beszéljen néhány szót a szlovák erdőgazdálkodásról.

– Mint ismeretes, nálunk is tíz éve történt meg a rendszerváltás. Az erdők tulajdonlásában gyökeres változás történt, hiszen mintegy 60%-át kapták vissza az eredeti tulajdonosok.

– Tehát reprivatizáció történt.

– Igen, és így természetesen az erdők sem kerültek rossz kezekbe. Mint hallom Önöknél sok helyen lettek erdőkárosító tulajdonosok. Negyven százalék maradt állami kézben, de további tíz százalékot kezelünk más tulajdonosoknak. Ilyenek az önkormányzati, egyházi erdők. Ez többnyire bérleti viszonyt jelent. Összességében elmondhatom, hogy a szlovák erdők jó kezekben vannak. Ebben az évben jelentős változás állt be az államer-

dészetnél. Az eddig működő hat nagy erdőgazdaságot összevontuk, és most csak egy központ irányításával működnek a kisebb egységek. E döntést nagyban befolyásolta, hogy így egy kézbe kerültek az igazgatással, a kereskedelemmel kapcsolatos átfogó ismereteket igénylő intézkedések. Mert az mégis csak tarthatatlan, hogy közel egy milliárd korona tartozást halmoztak fel a gazdaságoknál a belföldi és külföldi partnerek.

Most mintegy ötvenezer hektár átlagos területen körülbelül húsz kisebb erdészet működik. Az éves pénzügyi terveket a központban beszéljük meg, s végső soron mi hagyjuk jóvá, hogy ki-nek mit kell teljesíteni. A legnagyobb gond az az ellentmondás, hogy az erdeink állami kézben vannak, míg a fafeldolgozást lényegében magántulajdonos működteti.

– És milyen a kapcsolatuk a természetvédelemmel?

– 1995-ben született meg

Balról jobbra: Sínoros Szabó Lóránt, Blazej Mozucha, Kiss László, és a tolmács Schindler László

a természetvédelemről szóló törvény. Kezdetben nagy volt a buzgóság, s ez súrlódásokhoz vezetett, de mára mondhatom megnyugodtak a kedélyek, s mindkét fél belátta, hogy eredményes munkát egymás nélkül nem végezhet.

– Köszönöm a beszélgetést.

Pápai Gábor

Pillanatképek a SER-WOOD Szakestélyről.

A hegyi szil herbivor rovarai

A Magyarországon őshonosan előforduló egyes szilfajok herbivor rovarfaunája között igen kicsi az eltérés, igen magas viszont a „genusz-monofág” rovarfajok aránya, melyek szílen kívül más tápnövényen nem élnek meg. Ez tehát azt is jelenti, hogy a hegyi szil rovarfaunájával kapcsolatban elmondottak nagymértékben vonatkoztathatók a mezei és vénic szilre is. Szíleinken eddig mintegy 130 herbivor rovarfajt regisztráltak, a becslések szerint ennek kb. 90%-a a hegyi szílen is előfordul.

Törzsében és ágaiban számos xylofág rovarfaj él. Egyaránt kifejlődhet benne a nagy és a kis farontó lepke lárvája (*Cossus cossus* és a *Zeuzera pyrina*). Az előbbi akár 3-4 évet is eltölt a törzsben táplálkozva, mire a 10 cm-t is megközelítő nagyságot eléri. Három cincérfajról tudjuk (*Clytus rhamni*, *Exocentrus punctipennis*, *Saperda punctata*), hogy lárváik csak szílek fájában fejlődnek ki, ezeket már a hegyi szilből is kinevelték. Ezek mellett számos további polifág cincér lárvái (pl. *Megopis scabrionis*, *Prionus coriarius*, *Cerambyx scopoli...* stb.) is kifejlődnek pusztuló törzsében, illetve ágaiban. Száradó, vastagabb ágaiban él a *Magdalis armigera* nevű kis méretű (3-5 mm) ormányos bogár is.

A xylofágok csoportjában talán legjelentősebbek a törzs, illetve ágak háncsrészeiben élő szűk (*Acrantus vittatus*, *Scolytus scolytus*, *S. multistriatus*, *S. laevis*, *S. ensifer*, *S. pygmaeus*). A nagy szil szíjácsszú (*Scolytus scolytus*) valamennyi közül a leg-hírhedtebbek. Imágói az 1-2 éves ágak villáiban folytatnak táplálkozási rágást, költőjáratuk pedig a törzsek szíjácsában talál-

Colopha compressa Koch.

(A szerző felvétele)

ható. Tömeges jelenlétük már önmagában is valószínűleg elegendő lenne a fa elpusztításához, azonban sokkal fontosabb tény, hogy a kifejlett szűk *Ophiostoma ulmi* nevű tracheomikózist okozó gomba vektorai. Érdemes ismételt megjegyezni, hogy a fertőzés átvitele nem a költőjárat elkészítése során, hanem a táplálkozási rágáskor történik (lásd az E.L. márciusi számában Szabó Ilona írását). A nagy szil szíjácsszú mellett más szűfajok is közreműködhetnek a betegség terjesztésében.

FEHOVA

MINDIG CÉLBA TALÁL

Gazdagítsa üzleti és szakmai „fegyvertárát”
a **FEHOVA**

Fegyver, horgászat, vadászat nemzetközi kiállításon

2000. március 23–26. között

a Budapesti Vásárcsúszpontban.

Információ: HUNGEXPO Rt. II-1441 Budapest, Pl.: 44.
Telefon: 263-6884, 263-6113 • Fax: 263-6104
E-mail: fehova@hungexpo.hu
Internet: www.fehova.hu

Jelentkezési határidő:

A hegyi szil a mezei szilhez hasonlóan fogékony erre a betegségre, „szerencsése” azonban, hogy az erdőben többnyire szórt elegyként van jelen, ez pedig megnehezíti a szűk, és így az általuk hordozott kórokozó gyors terjeszkedését.

Törzsén és vastagabb ágain találkozhatunk az erősen polifág közönséges kagylópajzstetű (*Lepidosaphes ulmi*) hosszúkas pajzsaival, illetve a szilekhez való szoros kötődést nevében is jelző szilfa-pajzstetűvel (*Gossyparia spuria*).

Levelein több tarkalepke faj is kifejlődik. A nagy rókafele (*Nymphalis polychloros*), a gyászlepke (*Vanessa antiopa*) és a C-betűs lepke (*Polygonia c-album*) hernyóinak a csalán és más szilfajok mellett tápnövénye lehet a hegyi szil is. A tölgyekhez képest kevés, de azért mégiscsak számos polifág lepkehernyő tápnövénye a hegyi szil. Többek között megtalálhatjuk rajta a *Lycia hirtaria*, a *Biston strataria* és *betularia*, az *Apochemia pilosaria* és a *Campaea margaritata* nevű arasolójú fajok hernyóit is. Ezekon kívül számos bagolylepke (pl. *Orthosia stabilis*, *O. munda*, *Conistra vaccinii*, *Cosmia trapezina*), valamint a bükk gyapjaslepke (*Dasychira pudibunda*) és a sárgafoltos púpösszövő (*Phalera bucephala*) is előfordul rajta.

A hegyi szil levelén igen sok, változatos alakú, kisebb-nagyobb levélaknát találhatunk. A *Stigmella* nemzetségbe tartozó aknázómolyok (*S. lemniscella*, *S. ulmivivora*, *S. ulmiphaga*, *S. viscicella*) hosszúkas, kígyózó aknákat készítenek, a *Lithocolletis* fajok (*L. tristrigella*, *L. agilella*) lárváit pedig foltaknakban találhatjuk meg. Nagyméretű, levélfelszíni aknákat készít a *Kaliotenus ulmi* nevű levéldarázs lárvája. Az aknázómolyok egyik sajátos képviselője az *Ectoedemia amani* pedig a fiatal hegyi szil hajtások kérge alatt aknáz. Az aknázómolyok mellett számos zsákhordó moly is táplálkozik a hegyi szil levelein (*Coleophora* fajok).

A szil olajosbogár (*Galerucella luteola*) évente több nemi példánnyal szaporodik. Tápnövényei a szilek, leggyakrabban a mezei szilen, időnként azonban a hegyi szilen is megtalálható. Időnként jelentős lombvesztést is okoz. Nem túl régen egy rendkívül izgalmas és érdekes „szövetség” derült fény, melynek szereplői a szil, az olajosbogár, és ez utóbbi, *Oomyzus gallerucae* nevű peteparazitája. A nőstény 15-25-ös csomókba, levelek fonákjára rakja le petéit. A peterakást röviddel követve – tehát még a tényleges rágás megkezdődése előtt – a szil levelek olyan illatanyagokat bocsátanak ki, melyek a specialista peteparazitának megkönnyítik a petecsomók megtalálását, ezzel jelentősen megnövelve a petestádiumban fellépő mortalitást. Ezt a levélbogár fajt egyébként a múlt század első felében Észak-Amerikába is behurcolták, ahol az Európában megszokottnál jóval jelentősebb károkat okozott a szilesekben. Sikerének egyik lehetséges magyarázata, hogy a specialista parazitoidja „ittthon maradt”, és csak később, biológiai védekezési próbálkozások keretében követhette gazdaállatát az Újvilágba.

A szilek sajátos, specialista rovarcsoportját képezik a *Pemphigidae* családba tartozó, gubacsokozó levéltetű fajok. Ezek többnyire nagy méretű, feltűnő színű, könnyen azonosítható gubacsokat hoznak létre. A *Schizoneura lanuginosa* nevű faj tyúktojásnyi méretű, hólyagszerű gubacsában sok tetű fejlődik. A gubacs elszáradva még sokáig az ágakon marad. A levélfelszínen képez buzogányszerű, gyakran pirosuló, üreges gubacsot a *Tetraneura ulmi*. Ehhez némileg hasonló, de laposabb, tasakszerű, levélfelszíni gubacsokat képez a *Colopha compressa* nevű faj. Az *Eriosoma ulmi* a levél egyik oldalát megvastagítva sodratot képez, mely sárgászöld színűzetével elűti az érintetlen levelek sötétzöld színétől.

A hegyi szil a fentebb felsoroltakon túl számos további más, érdekes megjelenésű és sajátos életmódú specialista rovarfajnak biztosítja életfeltételeit. Így tehát nemcsak önmagában, hanem sajátos rovarfaunáján keresztül is színesíti érdeink össz-képét.

Dr. Csóka György

Felhívás a WWF Kisvizek Védelme Programjában való részvételre

A WWF Magyarországi Képviselő 1999-ben elindítja a „Kisvizek Védelme” című programját. Ennek célja, hogy nyilvántartásba vegye, természetvédelmi szempontok alapján felmérje, és kezelési javaslatokat dolgozzon ki kisméretű vizekről. Szeretnénk nyilvántartásba venni az egykori anyagkinyerő helyek és természetes mélyedések állandó vagy csak ritkán kiszáradó vizeit. A felmérés során elsősorban a nem védett területekre szeretnénk koncentrálni, és csak másodszorban azokra, melyek védeltséget élveznek. Terveink között szerepel – a projekt későbbi szakaszában –, hogy valamennyi természetes víztestre védnököt találjunk.

A munkához ezúton szeretnénk kérni a társadalmi szervezetek, egyesületek, hivatalos természetvédelmi szervek, magánszemélyek, iskolás csoportok segítségét. A felmérés elkészítéséhez adatlapot készítettünk, ahol megtalálhatók azok a kérdések, amelyek szükségesek egy átlátható nyilvántartás elkészítéséhez. Ha ismernek a környezetükben kisvizet, és szívesen részt vennének annak felmérésében, kérjük írják meg, hogy hány adatlapra van szükségük. Amennyiben hosszabb távon is részt kívánnak venni a projektben, ezt külön jelezzék nekünk.

Köszönettel:

Kovács Tibor
programvezető

Az ÁESZ Budapesti Igazgatósága
erdőmérnököket keres
erdőtervezői munkakörbe.
Telefon: 302-0590

KITAIBEL PÉCSETT. Szobrot állítottak a megyeszékhelyen a legismertebb magyar botanikusnak, aki kétszáz éve Baranya flóráját is feltárta. Trischler Ferenc szobrászművész alkotását április elejétől láthatják a Janus Pannonius Tudományegyetem botanikus kertjének látogatói. A szobor az ifjú, energikus Kitaibel Pált ábrázolja, aki Magyarországon húszezer kilométert bejárva számos ismeretlen növényfajt fedezett fel, és megalakította a Kárpát-medence első rendszerezett herbáriumát. A XVIII-XIX. század fordulóján élt tudósak – akikt magyar Linneék is neveztek – először 1917-ben, a fővárosban állítottak szobrot.

(Élet és Tudomány)

Az ausztriai EVVA kenőanyag gyár magyarországi importőre, az EVVA HUNGÁRIA Kft. ajánlja a következő magas minőségi követelményeknek megfelelő termékeit gyártók és felhasználók részére:

motorolajok, hajtóműolajok, hidraulikaolajok, kenőzsírok

Specialitások:

lánckenőolaj (LH SAE 150 téli, 220 nyári)

750 Ft/l, 60 l hordó/39 000 Ft,

kétütemű motorolaj (API TC+)

915 Ft/l

Az ár az áfát tartalmazza. Mennyiségfüggő kedvezmény. Érdeklődésüket és rendeléseiket a következő címen várjuk:

Székesfehérvár — telefon/fax: 22/313-472,

Solt — telefon: 30/9566-538, 78/487-596

A MINŐSÉG ÉS ÁR – AMI ÖSSZEKÖTI!

Erdőrendezői verseny Sopronban

A korábbi hagyományokhoz híven az Állami Erdészeti Szolgálat és az OEE Erdőrendezési Szakosztálya közös szervezésében idén is sor került – 1999. június 24-26. között – a tervezők erdőrendezői versenyére, ezúttal a Szombathelyi Igazgatóság szervezésében a Soproni-hegységben.

Kihasnálva a helyszín adta lehetőséget a „Roth Gyula” Erdészeti és Faipari Szakközépiskola is részt vett a versenyen egy csapattal, dr. Szóják Péter felkészítő tanár vezetésével.

Résztvevők:

Budapesti Igazgatóság csapata: Gergely Zoltán, Mészöly Károly, Tibor Zoltán

Veszprémi Igazgatóság csapata: Borsó Zoltán, Harhai László, Klein Zsolt

Zalaegerszegi Igazgatóság csapata: Fatér Miklós, Vissi Géza, Weiland Csaba

Kaposvári Igazgatóság csapata: Balázs Péter, Káldi Lajos, Major Attila, Somogyi József

Pécsi Igazgatóság csapata: Fenyvesi Csaba, Győrei Oszkár, Márványi Csaba

Kecskeméti Igazgatóság csapata: Boruzs Gábor, Juhász István, Maksa József, Nagy Zsolt

Debreceni Igazgatóság csapata: Csuka Imre, Oláh Attila, Tóth István

Miskolci Igazgatóság csapata: Farkas Imre, Lipták János, Veres Tibor

Egri Igazgatóság egri csapata: Kormos János, Schmidt Zoltán, Szabó Szilárd

Egri Igazgatóság váci csapata: Prókay Gyula, Sebestyén László, Tímár Gábor

A Szakközépiskola csapata: Keszler Viktor, Szabó Márton, Török Péter

A versenyzőknek csütörtök délután és péntek délelőtt két helyszínen összesen hat feladatot kellett megoldani. Mindkét helyszínen 2,5 óra állt rendelkezésre a három feladat elvégzésére.

Az elvégzendő feladatok az alábbiak voltak:

1. A Sopron 80 C 5,8 ha-os erdőrészlet felvétele, az adatok helyszíni feldolgozása kötött módszerrel (a fafajonkénti elegyarány, átlagátmérő, átlagmagasság, összes darabszám és fatérfogat meghatározása körös mintavétellel).

2. Három előre megjelölt felállási helyen körlepmérést kellett végezni fafajonként 0,5 m² pontossággal.

3. A körlepmérési helyeknél a sorszámozott 9 fa magasságát kellett megmérni 0,5 m-es pontossággal, szabadon választott eszközzel.

4. A Sopron 91 B erdőrészletben szalagozással kijelölt 3 ha-os mintaterület felvétele (a fafajonkénti elegyarány, átlagátmérő, átlagmagasság és fatérfogat meghatározása) szabadon választott módszerrel.

A Különszám „Erdővédelmi információk Franciaországból – és hazai tanulságai” c. írás szerzője dr. Bach István OMMI főosztályvezető és Bagaméry Gáspár főfelügyelő.

○ ○ ○

A Duna-Ipoly Nemzeti Park igazgatójának neve helyesen: dr. Laubál László.

5. Tesztkérdések (15 db)

A Sopron 98 A erdőrészlet kijelölt részének bejárása, adatgyűjtése után a csapatok tesztlap kitöltésével adtak számot arról, hogy milyen részletességgel sikerült az adott területet megismerniük. A tesztkérdések az erdőtervezői terepi felvételek körét ölelték fel (a terület nagysága, termőhelyi viszonyok, elegyarányok, méretek, előforduló lágy szárúak, valamint a tervezésre vonatkozó kérdések).

6. Két fa magasságának meghatározása (szembecsléssel) 0,5 m pontossággal és távolságuk becslése 1 m-es pontossággal.

A végső sorrend a levonások után a következőképpen alakult:

Erdőrendezői verseny, Sopron 1999. 06. 24-26.

Eredmény	Résztvevők
I.	Egri Ig. egri csapat
II.	Miskolci Ig.
III.	Veszprémi Ig.
IV.	Kaposvári Ig.
V.	Kecskeméti Ig.
VI.	Egri Ig. váci csapat
VII.	Budapesti Ig.
VIII.	Szakközépiskola
IX.	Pécsi Ig.
X.	Zalaegerszegi Ig.
XI.	Debreceni Ig.

A dobogós helyezést elért csapatok versenyzői (fejenként) az alábbi pénzjutalomban részesültek:

I. helyezés: 50 000 Ft

II. helyezés: 40 000 Ft

III. helyezés: 30 000 Ft.

A meghívott vendégek péntek délelőtt Opra Éva idegenvezetővel, aki egyúttal a Szakközépiskola könyvtárosa is, a szépen helyreállított belváros nevezetességeit tekintették meg.

Péntek délutánra a Fertő-Hanság Nemzeti Park Igazgatóság munkatársai az alábbi színes szakmai programot állították össze, melyen a versenyzők is részt vettek:

– a Kőcsagvár megtekintése, az Igazgatóság tevékenységének ismertetése

– távcsöves madarászat a szikes tavaknál

– a Fertő nádas mocsarának bemutatása motorcsónakról

– a „Hanság élővilága” kiállítás megtekintése Öntésma-jorban

– látogatás a Király tónál.

Szombat délelőtt került sor a Szakközépiskola dísztermében Csóka Péter főigazgató szakmai tájékoztatására, a verseny kiértékelésére és az eredményhirdetésre.

A győzteseknek gratulálunk, a Szakközépiskola, a Nemzeti Park és a Hegyvidéki Erdészet által nyújtott segítséget ezúton is köszönjük.

A verseny rendezői

Közlemény

Az Országos Erdészeti Egyesület az SZJA 1%-ából kapott 1 373 000 Ft-ot elnökségi határozat alapján az alábbiak szerint használta fel:

A könyvtári könyvvállomány számítógépes feldolgozására	90 000 Ft
Szociális segélyezésre	400 000 Ft
Működési célokra	883 000 Ft.
Ismételten köszönjük Tagtársaink és támogatóink felajánlását!	

Az Erdésznők III. Országos Találkozója

Ahogy lekopogtattam a fenti címet beszámolómhöz, visszaolvasva kicsit ridegnek tűnik a cím... erdésznők... inkább erdészholgyek... de lehet, hogy így megint más hangulatot keltek.

Matyasovszky Albert vezérigazgató üdvözlö a hölgyeket

Káldy József elnök virággal köszönti Fábián Gábornét

Egy biztos, a Bakony rengetege adott otthont az újabb találkozóra. Nevezetesen a BEFAG Rt. Pápai Erdészete látta el a házigazda feladatát. Lányok, asszonyok, nagymamák gyülekeztek a találkozóra. Mindig örömmel pihentetem szemem a „gyengébbik” nemen, hiszen oly szép valamennyi. Most is nagy boldogság volt nézni, ahogy örültek egymásnak a pápai „Acsádi” szakközépiskola dísztermében. Ezeknek a találkozónak mindig van aktualitása a résztvevők számára. Ilyenkor első kézből lehet megtudni mindazt, amit olykor csak hallomásból ismertünk... És különben is jó dolog egy-két napra kiszakadni a hétköznapi taposómalmából.

*

E sorok írója hódolata jeléül mintegy meglepetésnek szánva József Attila *Óda* című versét szavalta. Azt a verset, mely a világirodalom egyik legszebb szerelmesverse. Mert előbb-utóbb rátalálunk „kit kétezer millió ember sokaságából kiszemelnek, te egyetlen, te lány bölcső, erős sír, eleven ágy...” és vele éljük le életünket, mint férj, élettárs vagy munkatárs.

Káldy József elnök az OEE nevében virágcsokorral köszöntötte a megjelenteket – melyet Fábián Gáborné vett át a höl-

gyek nevében –, majd vázlatosan ismertette azt a négyéves programot, mely programfüzet formájában jelent meg, s kérte a jelenlévők támogatását. Szólt a kommunikáció fontosságáról, s reményét fejezte ki, hogy a budapesti új Információs Központ mindezt hathatósan segíteni fogja.

Matyasovszky Albert vezérigazgató a BEFAG aktuális tennivalóival és a részvénytársaság legfontosabb adataival ismertette meg a megjelenteket.

Megtudhattuk, hogy a BEFAG-nál dolgozók közül kerületvezető erdészként 2 fő, műszaki vezetőként 7 fő, művezetőként 5 fő dolgozik. A BEFAG Rt. alkalmazottainak 31,3 százaléka nő. Ez az arány az erdészetekenél 23,4, a faipárban 43,5, a központban 43,6 százalék. A fizikai dolgozók 34 százalékát képviseli a „gyengébb” nem.

Megtudhattuk, hogy a részvénytársaság – közigazgatási területen belül – 407 980 hektáron gazdálkodik, ténylegesen 62 400 hektáron. Ebből 59 600 hektár az erdő. Nógrád megye után a második legerdősültebb térsége az országnak. 1966 hektár természetvédelmi, 13 129 hektár tájvédelmi, 1428 hektár erdőrezervátum és 183 hektár helyi értékkel nyilvántartott terület van.

Ormos Balázs főtitkár az ágazat fontos feladatának tartja a munkahelyteremtést, melyhez az Egyesület is minden tőle telhetőt megtesz. Kérte a jelenlévőket, hogy aktívan járuljanak hozzá a négyéves program sikeréhez.

*

Zachar Miklósné

Zachar Miklósné mint felkért hozzászóló ismertette szakmai életútját:

1970-ben végeztem a Soproni Egyetemen, amely időben egybeesett az erdő- és fafeldolgozó gazdaságok megalakulásával, vagyis ebben az évben történt meg az erdőgazdaságok és fafeldolgozó üzemek összevonása.

Állást találni, elhelyezkedni ebben az időben még nem volt gond, de az összevonások miatt sokan nem ott kezdhették el a munkát, ahol korábban szerették volna. Így veszett el számomra is a Mátrafüredi Erdőgazdaság-

nál kilátásba helyezett erdőművelési munkakör, és így kerültem Egerbe, ahol a Dobó Gimnáziumon belül működő Erdészeti Szakközépiskolában kaptam munkát mint mérnök-tanár. Nem volt egyszerű feladat, hiszen a szakmai ismeretek mellől hiányoztak a pedagógiai, módszertani ismeretek, és nagyon szokatlan volt erdőmérnök hallgatóból szinte egyik napról a másikra tanár nénié válni. Megkaptam az akkor elsős erdész osztályt és osztályfőnökként 45 gyereket. Mivel a tanítványaink túlnyomó többsége vidékről származott, az összetartozás, az egymásra utaltság még nagyobb jelentőségű volt mindannyiunk számára. Szakmai alapozó és szakmai tárgyakat tanítottam, és közben folyamatosan ismerkedtem a tanári munka fortélyaival. A nagyobb siker érdekében hamarosan megkezdtem tanulmányaimat a Gödöllői Agrártudományi Egyetem Tanárképző Intézetében, ami kétéves kurzust és mérnök-tanári oklevelet jelentett.

Az egeri Erdészeti Szakközépiskola mindössze néhány éve működött, és a felszereltsége is nagyon hiányos volt. Tanár és diák munkáját egyaránt nehezítette az is, hogy hiányoztak a szakmai tankönyvek, a meglévő tankönyvek egy része is elavult, ezért az órákra való lelkiismeretes felkészülés általában sok időbe került.

Minden nehézség mellett komoly támaszt jelentett az erdész kollégák segítőkészsége, és nem csak a bázisgazdaságot jelentő Mátrai EFAG munkatársaihoz fordulhattam, de a szomszédos EFAG-oknál, az Erdőrendezőszégnél, az Erdőfelügyelőségénél, a különböző faipari üzemeknél dolgozó kollégák is segítséget adtak oktatási eszközök, speciális szakmai ismeretek, gyakorlati helyek biztosításához. Magas óraszámban nagy létszámú osztályokat nem volt könnyű tanítani, de sok mindenért kárpótolt a tanítványok szeretete.

A kapcsolat nem is szakadt meg végérvényesen, most augusztus végén tartjuk az osztályom 25 éves érettségi találkozóját.

Időközben lehetőség nyílt Mátrafüreden egy új erdészeti oktatási intézmény felépítésére, így világossá vált, hogy Egerből a szakközépiskola is odaköltözik. Nem szerettem volna megvárni az utolsó napokat, ezért nehéz szívvel megváltam a tanítástól, és a Mátrai EFAG-nál helyezkedtem el tervező-mérnökként.

Úttervezéssel, egyszerűbb épületek tervezésével bíztak meg eleinte, amihez az egyetemi képzés elegendő ismereteket biztosított. Akadt azért bőven tanulnivaló, az engedélyezési eljárások során a szakhatóságokkal való egyeztetés időnként nagyon kemény feladatnak bizonyult.

Két év után új feladatot kaptam, a cégnél a személyzeti és oktatási osztály vezetésével bíztak meg. Először az oktatási része vonzott, mivel a tanári munka valamilyen szintű kapcsolódását jelentette számomra, de hamarosan kiderült, hogy a fontosabb rész a személyzeti munka. Szerencsére viszonylag önállóan dolgozhattam, természetesen az akkor szokásos egyeztetéseket esetenként külső szervekkel is le kellett bonyolítani, de a vállalatvezetés humánpolitikai elképzeléseit, döntéseit minden esetben érvényesíteni tudtuk. Egy vállalat szellemi tőkéjével sáfárkodni szép és vonzó feladat, de nem könnyű, nem mentes az ütközésektől, mivel nem sikerülhet mindenki számára a neki is tetsző munkakört, bérezést, premizálást, jutalmazást biztosítani. Szakmabeli férjem munkakörváltása miatt 13 év után Egerből Keszthelyre költöztünk, ahol a Balatonfelvidéki EFAG központjában munkaügyi területen dolgoztam közel nyolc évig.

A feladatok egy része azonos volt a személyzeti munkakör feladataival, itt eleinte az új lakó- és munkahelyi környezet megismerése, az azokhoz való alkalmazkodás jelentett gondot.

Az egyre változó ismeretek megszerzése érdekében elvégeztem a felsőfokú munkaügyi tanfolyamot. Az időközben jelentkező társadalmi változások új lehetőségeket, de új problémákat is hoztak. Már a változások kezdetén is világosan látszott, hogy nincs biztosíték arra, hogy az éppen betöltött munkakör a nyugdíjig szól, és azóta tanúi is lehettünk sok vállalat, illetve munkahely megszűnésének.

A több lábon állás, a nagyobb biztonság érdekében a férjem biztatására elindítottam egy vállalkozást, amit jelenleg is folytatok.

Egy faáruboltom van, ahol félkész- és kész faipari termékeket forgalmazok.

A kezdet nagyon kemény volt, hiszen a 32%-os kamatra felvett hitel törlesztése, az üzlethelyiség bérleti díja a nyereség nagy részét elvitte, a munka teljesen más jellegű, mint az eddigiek során volt, és nagyon hiányoztak a kollégák, hiányzott a nyáj melege.

A kezdeti nehézségekből lassanként kilábaltam, és elmondhatom, hogy olyan mértékű szabadsággal rendelkezem, mint amilyen eddig sohasem. Magam határozom meg, hogy mit forgalmazok, milyen áron, milyen időbeosztásban dolgozom, de teljes mértékben vállalom kell mindezek anyagi következményeit is.

A termékek köre egyre bővül, de a főbb termékek továbbra is a volt munkahelyeimről származnak. Egyrészt ezeket ismerem a legjobban, ezekben megbízom, és teljes meggyőződéssel tudom másoknak is ajánlani, másrészt a volt kollégákhoz bátran fordulhatok minden problémával. Természetesen más cégekkel is kapcsolatban állok, és mivel nem maradtam senkinek sem adósa, a gyártókkal, a szállítókkal való kapcsolatomban viszonylag problémamentes.

Változatos pályafutásom során a szakma három, egymástól meglehetősen eltérő területén volt lehetőségem dolgozni, és ezen változások mindig újabb kihívásokat és mindig az újrakezdést jelentették, aminek újra és újra meg kellett felelni.

Hogy mit nyújtott mindehhez az erdészszakma?

– Először is konvertálható, széles körű szakmai tudást, amelynek birtokában a különböző munkakörökben helyt lehetett állni.

– Olyan biztonságérzetet, amelynek alapján volt bátorságom az újabb feladatok vállalásához.

– A kollégák mindig megnyilvánuló segítőkészsége pedig a szakmához való tartozás szép élményét adja.

Néha felvetődik a kérdés, hogy ha újra pályaválasztás előtt állnék, választanám-e újra ezt a szakmát. Túl az ötvenen, nyilván más szempontokat is mérlegel az ember, mint 16 évesen, amikor a döntés megszületett. Ha arra gondolok, hogy mennyire fontos volt számomra minden munkaköröm, akkor tudom, hogy ez a ragaszkodás tulajdonképpen a szakmára irányult, tehát a választás utólag is jónak bizonyult.

Kedves Kolléganők! Tudom, hogy számotokra az elmondottak nem hatottak a meglepetés erejével, hiszen a pályájáról mindenki hasonlóképpen tudott volna beszámolni.

Mindenkinek kívánok további kellemes tanácskozást, jó szórakozást és a holnapi kirándulásról szép élményeket.

Köszönöm a megtisztelő figyelmet.

Zachar Miklósné

*

Ebéd után pápai városnézésre került sor, ahol a híres képfestő műhely rejtelseibe pillanthattunk, majd a nagytemplomban gondolkodhattunk el gyarlóságainkon.

Este – mint ilyenkor szokás – hangulatos vacsora zárta a napot. Dr. Lengyel László vezérigazgató-helyettes meglepetése egy egy személyes zenekar volt, mely késő estig segített a jó hangulat fokozásában. És itt kell elnézést kérem a jelenlévő egypár férfikollega nevében, hogy nem tudtuk táncra kérni valamennyi jelenlévőt, mert hát az embernek csak két keze és két lába van... (Javaslom, legközelebb szigorúan csak hölgyválasz szerint perdelhessünk

A képfestőben

A terepen

A bakonybéli Erdei Múzeum

táncra... aztán vagy bírjuk, vagy nem... de legalább tiszta lelkiismerettel hajthatjuk fejünket nyugovóra.)

A második napon Farkasgyepűn nemcsak *Tímár György* igazgató fogadott, hanem egy kiadós monszunszerű esőt hozó felhő is. Becsületére legyen mondva valamennyi jelenlévőnek, hogy végighallgatta az erdőrésztörténetét, mely az 1936-os II. Erdészeti Világkongresszusnak volt bemutatóhelye.

A bakonybéli Erdők Házáról már többször írtunk e lapok hasábjain. A gyűjtemény a szakma összefogását és a térség dicsősé-

gét hirdeti az ide látogatóknak, mondotta *Primusz József*, a tájvédelmi körzet vezetője.

Összességében jól sikerült ez a találkozó is. Ezt elsősorban a rendezőknek köszönhetjük.

Külön elismerés illeti *Kraucsán Jánost*, a Pápai Erdészet igazgatóját és munkatársait, *Horváth Iván* helyi csoport titkár és az időközben megbetegedett *Primuszné Sziklai Tünde* szervező munkáját.

Pápai Gábor

A nőtalálkozón részt vettek: Andrásiné dr. Ambrus Ildikó (Ásotthalom), Bálint Józsefné (BEFAG), Begya Lajosné (KEFAG), Bíróné Marton Zsuzsa (Miskolc), Bittner Melinda (Pilis), Bp. Erd. Szolg. I. (Szolgálat), Bús Mária, Csobánci Erzsébet, Csókáné Hírka Anikó (ERTT), Emerlingné Köhl Marietta (VADEX), Fábíán Gáborné (BEFAG), Ferencsik Ferencné, Ferenczyné Székely Adél (Szombathely), Fifek Katalin, Földes Mária, Gembiczkiné (Mátra), Halápi Nándorné, Horváth Imre (BEFAG), Jablonkai Zoltánné (egyéni), Káldy József (OEE), Kárpátné Ugron Anikó (Sopron), Kiss Éva (BEFAG), Kocsisné Dobos Ildikó (SEFAG), Korek Károlyné (egyéni), Kovács Jánosné (Nyírederd), Marsovszky Istvánné (Szolgálat), Mester Lászlóné (OEE), Mezőné Balázs Éva (Vértes), Molnár Lászlóné (SEFAG), Nánási Katalin, Nemcsák Lászlóné, Vargyas Mária, Németh Rita (Pilis), Ormos Balázs (OEE), Pápai Gábor (OEE), Petkó Szantner Aladárné (Szolgálat), Pintér Anikó (SEFAG), Nánási Katalin, Nemcsák Lászlóné, Pollner Katalin (KEFAG), Pönbör Györgyi (Vértes), Primuszné Sziklai Tünde (BEFAG), Reményfy Lászlóné (Mátra), Reményfy Rita (Mátra), Roth Matthea (DALLERD), Rozmann Hajnalka (Vértes), Sigmondné Wolf Ágnes, Sipos Istvánné (KEFAG), Skernalics Sára (Győr), Stix Józsefné (SEFAG), Szabó Csilla (Pilis), Szabó Gabriella (Pilis), Szaszik Mária (Pilis), Székelyiné Fábíán Annamária (KEFAG), Szombathelyi Mihályné (BEFAG), Szűts Szabolcsné (Int 99.Erd.Kft.), Takács Gizella, Témun Jánosné (SEFAG), Varga Rita (Sopron), Vas Sándorné Galambos Éva (Alsó-Tisza Vidéki), Wágner Józsefné, Wolford Erzsébet (KEFAG), Zachar Miklósné (egyéni), Zorvan Györgyné (Ipolyverő), Zsilvölgyi Lászlóné (Mátra).

DR. TÓTH JÁNOS

Használjuk ki az 1999. őszi rendkívüli cédrusmagtermést Magyarországon

1998. nyár végén, augusztus és szeptember hónapokban 6 hetet régi hazámban töltöttem. Bejártam az országot, és több cédrusállományt látogattam meg. Nagy érdeklődéssel tapasztaltam, hogy az egyéves zöld színű cédrustobozok, amelyek már kezdték a barna-szürke színt felvenni, igen nagy számban díszítették az egyedül álló, a csoportok vagy állományok fáinak ágait. Ez szinte általános jelenség volt.

Most nem régen, 1999. szeptember elején, Marosi András erdőmérnök barátunk, a Mecseki Erdészeti Rt., a bolyi csemetekert vezetője telefonált, és jelezte, hogy azok a tobozok, melyek tavaly egyévesek voltak, megmaradtak ugyanolyan nagy mennyiségben. Szerinte és becslése szerint a nesz mélyi és agostyáni cédrusok kb. 20 kg magot tudnak adni.

Hogy miért Marosi András foglalkozik ezzel a kérdéssel, ennek a magyarázata igen egyszerű. Ugyanis András 1966-ban diplomátvételt az atlaszcédrus fatermésének vizsgálatára szentelte, és három állományt tanulmányozott: Agostyánban, Neszmélyen és Gödöllőn. Oklevele sikeres elnyerése után továbbra is érdekli a cédruskérdés, ezért töltött 1 hetet társaságomban 1996 augusztusában a dél-franciaországi cédruserdőkben (lásd a magyar erdészek névsorát). Szaktudása a cédrusok terén és csemetekert vezetői minősége a legjobb bizonyítékok arra, hogy a cédrustobozok begyűjtését elindítsa és irányítsa.

Az atlaszcédrus-tobozok begyűjtésének lehetőségei

A cédrus a hazai ökológiai viszonyok között úgy 20-25 éves kortól kezd jó minőségű és csíráképes magot adni. Franciaországban is ugyanezt tapasztaltuk. A hazai és kisebb területű állományok már évek óta teremnek tobozokat. Az alábbiakban adjuk a hazai állományokat és azoknak korát 1999. év végére vonatkozóan, ahol a toboz, illetve a mag begyűjtése lehetséges:

Badacsonyörs (Veszprém megye)	93 év
Agostyán (Komárom megye)	44 év
Neszmély (Komárom megye)	30 év
Neszmély (Komárom megye)	35 év
Budafa (Zala megye)	36 év
Ágfalva (Győr-Moson-Sopron megye)	31 év
Gödöllő (Pest megye)	31 év
Budakeszi (Pest megye)	40 év

A nyolc állomány összes területe úgy kb. 10 ha-ra becsülhető. Ebből a badacsonyörsi idősebb cédrusállomány meghaladja az egy hektárt.

Franciaországban a cédrusmagot csak az erre kijelölt állományokban szabad begyűjteni. Az összes kijelölt terület 1364 ha, amely 49 állományt foglal magában. Ez a 49 állomány három földrajzi régióban található. A mediterrán övi, a nyugati és az északkéleti régió. Maga a mediterrán régió 35 állományból áll, 1313 ha területen. Ide tartozik a híres Mont-Ventoux hegység, amely nagy részét teszi ki annak a területnek, ahol tobozt, illetve magot lehet gyűjteni.

A tobozbegyűjtési időszak

A cédrustobozok teljes megéréséhez két év szükséges, de ez három évre húzódik el. Ugyanis a cédrus a többi fenyővel

ellentétben ősszel virágzik. A megporzás szeptember hónap közepén történik. Ezután a 3-4 cm hosszú hím portokok kiszáradnak, hernyószerűen meggyűrűsödnek és a földre hullanak vagy bizonyos ideig az ágakon maradnak. Az 1-2 cm nagyságú nővirágok mereven felállnak, és csak a következő év tavaszán termékenyülnek meg. A tobozkezdemények ezután rendkívül gyorsan fejlődnek és a második év őszére eléri végleges méretüket, 8 cm hossz és 5 cm átmérő, ekkor egyévesek, és színük még zöld. Októbertől kezdve a zöld szín fokozatosan szürkésbarnára változik. A magok teljes beéréséhez még egy év szükséges. A harmadik év október végétől a tobozok érettek, ekkor a termőpikkelyek kezdetben lassan, majd igen gyorsan felhasadnak és apró réseket képeznek. A toboz alakja zömökebb, érintése puha és színe sötétebb, mint az egyéves tobozoké. Még nem esnek szét, ez november közepétől tapasztalható, viszont ebben az állapotban könnyen szétszedhetők egy csavaros mozdulattal a tengelyen. Nem szükséges áztatni, viszont egynapos áztatás nagyon megkönnyíti a szétesést.

A teljesség kedvéért hozzá kell tenni, hogy sokkal könnyebb és praktikusabb az eljárás, ha a tobozokat együtt néhány napig hideg vízben a szabadban hagyjuk november-december hónapok folyamán, és így ezeket egy 0 °C alatti hőmérséklet csökkenésével, fagyásnak tesszük ki. A néhány napos fagyás után, még mindig a vízben tartva a tobozokat, ezeket áthelyezzük egy 15-20 °C-os hőmérsékletű helyiségbe. A jéges víz lassú olvadása folyamán a tobozok önmaguktól szétesnek. A magok minőségét a fagy nem károsítja, csírázási képességét pedig inkább növeli.

A magok kezelése

A cédrusmagok igen kényes struktúrával rendelkeznek és különösen átfekvők. A magokat szárnyukkal együtt hagyhatjuk, így elkerüljük a kis gyantazacsók, valamint a burkolórét megsérülését. Ha rövidesen akarunk vetni, akkor a magokat 6 hétig előcsíráztatjuk, ami azt jelenti, hogy ezeket nedves homokban vagy tőzegben +4 °C hőmérsékleten tároljuk. Már a negyedik héten találunk csírázott magokat, ezeket külön vesszük és -2 °C hőmérsékleten tároljuk. Ez a hőmérséklet megállítja a gyököcské továbbfejlődését. Így az összes csírázott mag, amikor ezt a -2 °C-ról egy magasabb hőmérsékletre tesszük (15-20 °C), egyszerre indulnak meg, folytatják a csírázást és a fejlődésük igen gyors lesz. Ezzel az eljárással elkerüljük azt, hogy a magok a hideg vagy meleg ágyakban 3-4 vagy még több hónapig csírázzanak. Az előny az is, hogy így minden nap csírázni fog és nem lesz magvesztés azzal, hogy 4-5 magot teszünk a fóliakonténerekbe. Hozzáteesszük azt is, hogy a -2 °C hőmérsékleten a kis néhány milliméteres gyököcskéjű magok eltarthatók kb. 6 hónapig. Ezen idő után a merisztéma csúcsa megfeketedik, és nem folytatja a csírázást, illetve a gyököcske növekedését.

Csíráztatás

A magokat már a csíráztatás előtt metszési próbával vizsgáljuk, hogy megállapítsuk az élő magok százalékos arányát.

Az egészséges mag fehér vagy gyengén citromszínű, amikor még átfekvő és zöld színű az átfekvés eltávolítása után. Ezután a vetés előtt csírázási kísérletet végzünk, ami azt jelenti, hogy legalább 100 magot, ha lehetséges többszöri ismétléssel nedves anyagon (homok, tőzeg) tartunk +4 °C hőmérsékleten 4 hétig, de ha lehetséges, inkább 6 hétig.

Magtárolás

A magok többéves tárolása is lehetséges a kényes cédrusmag ellenére, de ekkor víztartalmukat szárítással és levegőztetéssel 10% alá kell csökkenteni. Így a kiszáritott magokat -15 °C hőmérsékleten légmentes vagy igen kevés levegőt tartalmazó zárt dobozokban, igen kevés csírázási veszteséggel, 2-3 évig eltarthatjuk. Természetesen ezen tárolás után a magokat ismét sztratifikálásnak vetjük alá nedves homokban vagy tőzegen +4 °C hőmérsékleten 4-6 hét időtartalommal. Ismétljük, hogy a cédrusmag átfekvő, ezért kell ezt a műveletet elvégezni. **A magyar erdészek névsora, akik a cédrusállo-**

mányokat tanulmányozták Dél-Franciaországban 1972–99 között: dr. Solymos Rezső, MTA, Budapest; dr. Tompa Károly, EFE, Sopron; Zilahi József, EFE, Sopron; Keszthelyi István, Budapest; dr. Mátyás Csaba, EFE, Sopron; dr. Zsombor Ferenc, Budapest; Kádár József, Balatonalmádi; Bordács Sándor, EFE, Sopron; Barátossy Gábor, Erdészeti Hivatal, Budapest; dr. Barna Tamás, Magközpont, Kecskemét; Spiegl János, ÁESZ, Kecskemét; Szűcs Dezső, KEFAG Rt. Kecskemét; Petőhő József, Szombathelyi Erdészeti Rt.; Fábian Gábor, BEFAG Rt., Keszthely; Pápai Gábor, OEE, Budapest; Szabados János, Budapest; KEFAG Rt., Kecskemét; dr. Bondor Antal, dr. Sárvári János, dr. Göbölös Antal, Sódar Pál, Kiss Béla, Mézes Lajos, Rákosi József, Koczka Zoltán, Felföldi Zoltán, Horváth László, Kara Miklós, Fodor Mihály, Kocsis Vilmos, Csordás József, Szűcs Dezső, Veperdi Gábor, Frantz Árpád, Hilmer Ferenc, Máté Zoltán, Mocz András, Sashalmi Miklós, Tüske Zoltán; Marosi András, EFE, Sopron; Varga Attila, EFE, Sopron, Dobó Béla, Göbölös Péter, Kiss László, Kovács János, Kürtösi András, Nyári László, dr. Kovács Jenő, Eger.

Látogatóban a szlavóniai tölgyeknél

A három évtizedes szakmai kapcsolatot fenntartva, a Mecseki Erdészeti Rt.-től szakmai csoport látogatott a Horvát Erdőgazdaság Vinkovci Erdőigazgatóságához. A magyar erdészeket tiszteltetl és nagy barátsággal Darko Beuk, az erdőigazgatóság vezetője, Ilija Gregorovic, a Horvát Erdészeti Egyesület helyi csoport elnöke és vezető munkatársai fogadták.

Gregorovic úr a maga és a Horvát Erdészeti Egyesület helyi csoportja nevében üdvözölte a delegációt. Nagyon jónak értékelte a két erdészeti egyesület közti kapcsolatot. Megjegyezte, hogy az erdőnevelés több generáción átnyúló tevékenység, ezért a szakmai tapasztalatok cseréjére nagy szükség van. Az alkalmat megragadva üdvözlétét küldi Káldy József úrnak, a Magyar Erdészeti Egyesület elnökének. Megköszönte a tavasszal Baranyába látogatott csoportjuk fogadását. Nagyon érdekes ismeretet nyújtónak értékelte a „Hegyvidéki bükkösök felújítása” témájú bemutatót.

Vinkovci határában a 22 ha-os Zaluzja csemetekertben a kert vezetője,

Filipovic Durdica erdőmérnökő várt ránk. Kocsányos és kocsánytalan tölgy, magaskőrös csemetét állítanak elő. Gyomírtásra a Cidokor szert, a liszttharmat ellen a Rubigan szert használják. A táblákat program szerint háromévente zöldtrágyázzák.

A vadászatról Kunjeviben Damir Cvrkovic ágazatvezetőtől kaptunk ismertetést. A vadászterület nagysága 43 600 ha. A szabad területen szarvas, vaddisznó, őz vadjuk van, az eltartható létszám alatti törzsállománnyal. A dām, muflon, vaddisznó, őz tenyésztésével gazdálkodási cél az állományfejlesztés, a saját állomány vérfelfrissítése, élő vad értékesítése, vadásztatás.

A 6130 ha-os Gunjai Erdészetnél Ivan Mikinac erdészeti vezető fogadta csoportunkat. Kiemelte a múlt évi viharok, amely az évi 30 000 m³ fakitermelésüket megkétszerezte.

Az Otoki Erdészet területén Nikola Perak erdészeti vezető fogadott bennünket. A bemutatók szakmai színvonalát állandó kísérőnk mellett, Zlatko Andricevic az erdőigazgatóság vezetőjének helyettese és Graciano Grubic erdő-

művelési ágazatvezető, jelenlétükkel igyekeztek biztosítani.

Kocsányos tölgyek felújítása témában látott bemutató iránt élénk volt az érdeklődés, a sok kérdésre kísérőink felváltva igyekeztek választ adni. Arra a kérdésre, hogy a nagy vágásterületekhez, a vegyszeres kezeléshez mit szól a természetvédelem, egyszerű volt a válasz: a természetvédők végezzék a dolgot, mi is végezzük a magunk dolgát.

Szakmai programunk befejező állomása a szlavón tölgy magtermő állomány volt. Területe 110 ha, tervezett vágásforduló 200 év. Az állományról beszéljenek a lenti adatok (lásd táblázat).

A tájékoztatóban elhangzott, hogy a magtermő plantázásokhoz rendszeresen oltógallyat szednek.

A csoport Turós László erdészeti igazgató vezetésével fegyelmezett, nagy szakmai érdeklődéssel vett részt a bemutatókon. A háziak teljes őszinteséggel beszéltek munkájukról, igyekeztek tapasztalataikat átadni. Meggyőződésünk, hogy ezek a szomszédi szakmai tapasztalatok hasznosulnak erdési munkánkban.

Muth Endre

	KST	Mk	Gy	Szil	Juhar	Összesen
Egyed/ha	62,00	10,00	213,00	5,00	34,00	324,00
Körletap m ³ /ha	19,24	2,16	11,23	0,11	1,35	34,09
Közép átm. cm	62,00	51,00	25,00	16,00	20,00	–
Középm. m	39,00	37,00	25,00	20,00	27,00	–
Fatömeg m ³ /ha	382,00	32,00	128,00	1,00	17,00	560,00
Növendék m ³ /ha	5,40	0,50	2,90	–	0,30	9,10

Érettségi találkozó Sopron-Bükkszentkereszten

A Soproni Erdészeti Technikum 1962-ben végzett 4/A, B osztálya 1997-ben a 35. évi találkozón elhatározta, mivel már sokan – a 60 tanulóból tizenhárman – eltávoztak az élok sorából, hogy évenként tart találkozót, 5 évenként Sopronban, évenként mindig máshol, ki-ki a vállalt szervezés alapján.

Dr. Fírbás Oszkár, Kondor Antal, Gillay József, Korondi Imre tanár urak nagy-nagy örömmel jelezték vissza részvételi szándékukat.

Dr. Jereb Ottó tanár úr levélben visszajelezte, hogy korára való tekintettel nem vállalja a nagy utat, de sok sikert kívánt a találkozó résztvevőinek.

Sajnos Korondi Imre tanár úr a találkozó előtt egy héttel szeműtétje miatt lemondta a részvételt.

Az évfolyamtársak közül a 47 főből 23 fő jelezte megjelenését.

Fírbás és Kondor tanár urak vonattal érkeztek Miskolcra a megbeszélte időpontban. Nagy izgalommal vártam őket a pályaudvaron. Meglepetés akkor ért, amikor a tömegben Kondor tanár úr ismert fel először. Nagy örömmel öleltük meg egymást.

A délután folyamán, az esti órákig tanárokkal és feleségekkel együtt összesen harmincan jöttünk össze.

Az osztályfőnöki órán már harminchatan vettünk részt, meg megjöttek a közelben lakó évfolyamtársak is.

Azt a felemelő érzést nem lehet leírni, hogy egy helyen legyen életem két meghatározója; a szülőfalum, lakhelyem és az iskolám, a Soproni Erdészeti Technikum, tanáraimmal és évfolyamtársaimmal együtt.

Mint az évfolyam jelen hetese jelentettem Fírbás tanár úrnak, a B. osztály osztályfőnökének a létszámot és igazoltam a távollévőket.

A tanár úr vezetésével megkezdődött az osztályfőnöki óra.

Ezzel a pillanattal kezdődően engem – és gondolom a többiek is – olyan érzés fogott el, hogy elfeledve a 37 évet, újra soproni diákká változtunk, és szinte éreztük a technikum varázsát, így lett Sopron Bükkszentkereszten.

Fírbás tanár úr elmondta, hogy nagyon szívesen vesz részt ilyen találkozón, mivel már az ilyen korú diákokkal való találkozáson a tapasztalt szakmai és emberi életút be-

számolóit hallgathatja egyszerre. Ismertette, hogy mi egy szerencsésen verbuválódott tanári karnak a tanítványai lehettünk, az élen dr. Tuskó László igazgató úrral.

Majd átadta a szót Kondor Antal tanár úrnak, aki szintén egy szakmai, pedagógiai és emberi egyéniség.

Elmondta, hogy szívesen emlékszik vissza, hogyan oktatott, nevelt minket a négy év alatt mint erdőművelő és nevelő tanár.

Az egyenkénti beszámolók után megebedeltünk.

Ebéd után gépkocsiba ültünk, és megtekintettük a Bükkszentkereszti Üveghuta Múzeumot, ahol Balogh Sándor muzeológus ismertette a község történetét keletkezésétől napjainkig.

Benéztünk a község templomába, majd kimentünk az erdőterületre.

Megnéztük a boksafaszén-égetést, amit közülünk sokan nem is láttak, utána pedig a mészégetést.

Mindkét foglalkozás a község ősi mesterségei közé tartozik. A szakmai programot az eső próbálta megzavarni, de az értékét nem sikerült.

Cimbalomzenekar kíséretével kezdődött az ünnepi vacsora, ahol kimeríthetetlenül folytak még az egymás közti, élményekben gazdag életsorsról szóló beszélgetések.

Úgy váltunk el egymástól, hogy életünk egy újabb meghatározó három napját hagytuk magunk mögött, mely mindannyiunkat újabb energiával töltött fel.

A következő évi találkozó (amelyet a Börzsönyben, Királypusztán tartunk meg 2000. június 25-én, Nyíró Sándor és Pataki József évfolyamtársunk szervezésében) reményben váltunk el.

Mint nyugdíjas erdész köszönöm mind az élő, mind az elhunyt tanáraimnak azt a szakmai és emberi nevelést, amelyet nekem nyújtottak.

Nem futottam be nagy karriert, de mint szorgalmas soproni diák, az erdészethöz nem volt olyan beosztás, amelyet ne töltöttem volna be, bár egyiket sem kértem, hanem adták. Tanáraimnak bebizonyítva, hogy nem volt hiábavaló életük egy részének átadása.

Ezzel is meghálálva édesanyám áldozatos nevelését és irántam érzett szeretetét.

Soha el nem felelhető öröm, hogy a saját lakásomban, családi körben vendégül láthattam egykori tanáraimat, akik életem és szakmám meghatározói voltak.

„Üdv az erdésznek”

Czeglédi Lajos Mihály
nyugalmazott erdész

LESE-JURETIC: A szilfavész néven ismert, világszerte elterjedt (az ausztrál földréz érintetlenségének megőrzése mellett) alaposan tanulmányozott fertőző kórokozó (VÍRUS). A szerzők állítják, hogy Horvátországban tanulságos lehet a cikkben ismertetett 1-2 adat, az erdei növénykór kutatói számára. Ezek a következők:

Európa legalább 5 országában kimutatták, hogy a szilfavész nemcsak az *Ulmus minoron* terjed, hanem az *U. glabrán* és *carpinifolián* is. – A leveleken kívül a fiatal kérge, a szilfa „boszorkányseprű-szerű” fertőzött hajtásain és a szilkéreg lefejtett részű fás felületén (floema) is barnás elszíneződésben.

HARAPIN: A *Cameralia ohridella*, vadgesztenye-molyt először a Jugoszláviához tartozott Macedóniában észlelték és írták le 1985/86-ban. Innen terjedt el a Balkánon és Közép-Európában. Többek között Magyarországon is. Foray biotechnikai eszközökkel védekezett ellenük. Harapin színes fotókon mutatja be az *Aesculus hippocastanum* levelén az 1. generáció támadását lárvá állapotban, a levél erezetében és a kifejtett pille kinézését. Alaposabb tanulmányokat írtak a témáról az osztrákok.

(SUM. LIST. 1999. 3-4.) Ref: Abonyi István

BNV nagydíjas termék

FS 25-4R motoros aljnövényzet-tisztító

A motoros aljnövényzettisztító évekkel ezelőtt még tiszta profi gép volt. Ma már a ház körüli munkákban, a kertművelésben, a tájapolásban, mindenütt, ahol a motoros fűnyírógép akadályba ütközik, ideálisan használható. A sarkokban és falszegélyek mellett, fák és bokrok alatt és a széleken, de a benőtt bozótban vagy a nádasban is kiválóan használható. Elbánik az erős gyomnövényekkel, bozóttal, sőt a vékony fával is. A vágószerszámok egyszerű cseréjével minden kaszási munkához használható. (Lásd a hátsó borítón.)

Csaknem határtalan kombinációs lehetőség!

Nagy előnye a hagyományos motoros fűkaszákkal szemben a sokoldalúság és a környezetbarát működés. A Stihl cég már 40 éve gyárt aljnövényzettisztító gépeket, ezen gépek vezető gyártói közé tartozik a világszerte. Huszonöt különféle erős fűszegélynyíró, motoros kaszát és aljnövényzet-tisztítót találhatunk a Stihl cég gyártmányai között.

Az FS 25-4R különösen környezetbarát terméke ennek a világcégnek.

Négyütemű motorral szerelt,
teljesítménye:
lökettérfogata:
súlya:

0,6 kW/0,8 LE
22,2 cm³
6,2 kg

A motoros aljnövényzet-tisztító és vágóeszközei

A tökéletes vágási teljesítmény és minőség csak nagy teljesítményű vágóeszközökkel érhető el. A Stihl cégnél a vágóeszközök az aljnövényzet-tisztítókkal együtt kerülnek kifejlesztésre és gyártásra, így a gép és a művelőeszközök összeillenek. Kizárólag minőségi anyagok kerülnek felhasználásra.

A laboratóriumi rezgésvizsgálatok, a centrifugális vizsgálópádon végzett szakító- és húzóvizsgálatok, a fotoelasztikus feszültségvizsgálati tesztek, az ütésálló műanyagok mind azt bizonyítják, hogy megbízhatósága messze meghaladja a mindennapi gyakorlat követelményeit és hosszú élettartamot garantál.

A porlasztó üzemanyagszivattyúval szerelt, amely biztosítja a könnyű indítást. Egy pontos rezgéscsillapító-rendszer akadályozza meg a vibráció továbbítását. Vágóeszközei könnyen cserélhetők.

Az alkalmazható vágóeszközök a következők:

supercut nyírófej	bozótvágókés
autocut nyírófej	2 élű fűvágólap
polymatic nyírófej	4 élű fűvágólap
trimcut nyírófej	8 élű fűvágólap
polycut nyírófej	

Az FS 25-4R nemcsak a fenti vágóeszközökkel szerelhető, hanem számos új kiegészítő tartozékkal is, melyek lehetővé teszik a Stihl motoros aljnövényzet-tisztító alkalmazási területének bővítését. Néhány mozdulattal ez a gép magassági gallyazófűrésszé, és 0-tól 90 fokig állítható sövényvágóvá alakítható át.

Kiegészítőkkel átszerelhető:

Az FS 25-4R négyütemű motorja révén csökkenti a káros anyag kibocsátását, így az egészséges élet- és munkakörülmények teremtése terén is előrelépést jelent. A környezet vibráció és zajterhelése a kétütemű típusokénál kedvezőbb.

Formatervezett, ami a XXI. századi követelményeknek maximálisan megfelel.

Csomagolása környezetvédő, az EU előírásainak megfelel.

A termék rendelkezik forgalombahozatali engedéllyel, amelyet a KERMI Kft. adott ki.

A gépet importáló és forgalmazó A. Stihl Kft. kiépített kereskedelmi hálózattal, mintegy 180 üzlettel és ezekhez tartozó 110 jól felszerelt szervizzel és műszaki vevőszolgálattal is rendelkezik.

STIHL®

A világon az első.

KITÜNTETÉSEK

A Soproni Egyetem Tanácsa Ünnepi Tanévnyitó Egyetemi Tanácsülésén

HONORIS CAUSA DOCTOR-rá avatja:

Prof. Emeritus Dr. Rónai Ferenc okleveles erdőmérnököt, nyugalmazott egyetemi tanárt, a műszaki tudomány doktorát

Prof. Emeritus Dr. Szodfridt István okleveles erdőmérnököt, nyugalmazott egyetemi tanárt, a mezőgazdasági tudomány kandidátusát

„PRO UNIVERSITATE SOPRONIENSI” kitüntetésben részesül:

Pannonhalmi Miklós okleveles agrármérnök és körny.védelmi szakm., az Észak-Dunántúli Vízügyi Igazgatóság osztályvezetője

„PRO SILVICULTURA ARTE LIGNARIA ET GEODESIA” kitüntetésben részesül:

Dr. Kovács Máttyás okleveles erdőmérnök, a Környezetvédelmi Minisztérium Természetvédelmi Hivatalának főosztályvezetője

„MAGYAR NEMZETI VADÁSZREND” kitüntetésben részesül:

Werner Trense, a Nemzetközi Vadászati és Vadvédelmi Tanács örökös tiszteletbeli főtájkára

DOKTORI GYÉMÁNT OKLEVÉL-ben részesül:

Dr. hc. Dr. Magyar János gyémántokleveles erdőmérnök

EMBER AZ ERDŐÉRT ALAPÍTVÁNY emlékérem átadása:

Kádár Zsombor erdőmérnök, *Dr. h.c. Dr. Márkus László* erdőmérnök, *Rácz Győző* erdőmérnök, *Szulyovszky László* erdésztechnikus

KÁDÁR ZSOMBOR erdőmérnök

Marosvásárhelyen élő magyar erdészeti, erdészettörténeti szak- és szótáríró. Erdőmérnöki oklevelének megszerzése után – tudatosan vállalva a kisebbségi sorsot – visszatért szülőföldjére. Erdészeti szaktanárként, tervező mérnökként, majd állami munkavédelmi felügyelőként dolgozott.

A gyakorlati munka mellett az erdőgazdálkodás egész területét átfogó szakirodalmi munkásságot fejtett ki. Szótárírói munkásságának csúcsa az „Erdő és nyelv” c. könyve, amely összefoglalója mindannak a szakincsnak, amelyet a Székelyföld népe egykor az erdővel, erdőgazdasági munkákkal kapcsolatban használt, illetve részben napjainkban is használ.

Szakirodalmi munkásságának, életművének és emberi helytállásának méltó elismerése az emlékérem.

DR. MÁRKUS LÁSZLÓ erdőmérnök

Szakmai gyakorlati tevékenysége mellett a Magyar Tudományos Akadémia támogatásával 1952-ben kezdte a kutatási munkát. Nyugdíjazását követően, mint tudományos tanácsadó tevékenykedik. Az MTA Erdészeti Bizottsága és a Veszprémi Akadémiai Bizottság tagja, előadóként közreműködött az Erdészeti és Faipari Egyetemen folyó posztgraduális képzésben.

Munkássága az erdőművelés, a fatermésztan, az erdészeti gazdaságtan, az erdészettörténet, a nagyvad-gazdálkodás ökonómiájára terjed ki. Kutatási eredményei több nyelven jelentek meg. Munkásságát több könyv, egyetemi jegyzet, dolgozat, IUFRO részére készített tanulmány és egyéb szakvélemények készítése fémjelzi.

Dr. Márkus László több évtizedes szakmai tevékenysége, iskolateremtő munkássága alapján több szakmai elismerésben részesült.

RÁCZI GYŐZŐ erdőmérnök

Szakmai tevékenysége mellett személyesen foglalkozott erdei kirándulóhelyek kialakításával. Példás segítséget adott a Gömör-szőlőn létrehozott Népi-Erdőgazdálkodási Szabadtéri Gyűjtemény létrehozásához, tárgyi anyagának összegyűjtéséhez. Korán bekapcsolódott a „Gömör” kutatásba, feltérképezte a magyarországi Gömör területén található öreg és nevezetes fákat.

Tevékenyen részt vesz a Tompa Mihály Emlékbizottság munkájában, megszervezte a Tompa Mihály Emlékparkot és annak területén lévő több százéves kocsányos tölgy védelmét.

Kapcsolatot tart a határon túli gömöri magyarság kulturális és társadalmi szerveivel, előadásokat tart. Mindemellett oktató, publikációs és közművelődési tevékenységet is végez.

† SZULYOVSZKY LÁSZLÓ erdésztechnikus

A Kerekegyházi Erdészet Nyíri területét vezette. Munkája során mintegy 1500 hektár erdő telepítését irányította, többek között a kecskeméti vízmű véd- és kirándulóterdjét is.

Kerületében az erdészház környékén kialakította az azóta országos hírre szert tett közjóléti célokat szolgáló Szent Hubertusz Parkot. Az erdészházban látható 1848–49-es Szabadságharc Gyűjtemény létrehozásában kiemelkedő szerepe volt.

Rövid élete során sokat tett az erdőt látogató emberek természetseretének formálásában.

ALMA MATER EMLÉKÉREMBEN részesülnek:

Tölgyfa Gábor okl. erdőmérnök, *Csipkay Miklós* okl. erdőmérnök, *Oláh Ferenc* okl. faipari mérnök, *Komáromy Gergely* faipari mérnök, *Tóth Péter* okl. formatervező művész, *Varga Imre* földmérő mérnök, *Ősz Ferenc* földmérő mérnök.

LUX ANDRÁS okleveles kohómérnök, egyetemünk volt hallgatója és oktatója felajánlása alapján jutalomban részesülnek:

Takács András III. évf. okl. faipari mérnök-hallgató kiemelkedő tanulmányi eredményéért.

Dr. Simonyi Károly prof. úr és **Karlovi József** tiszteletére, különös tekintettel az itt végrehajtott első mo.-i atommagreakció közel félszázados emlékére,

Illyés Gábor II. évf. okl. faipari mérnök-hallgató fizika tárgyból elért kiemelkedő teljesítményéért **dr. Verő József** professzor úr emlékére,

Illés Tímea és *Pósa Viktor* okleveles belsőépítész művész hallgatók építészeti tárgykból nyújtott kiváló teljesítményükért **Dr. h.c. Dr. Winkler Oszkár** professzor úr emlékére.

Hibbey Albert okl. erdőmérnök felajánlása alapján jutalmat kap: *Márton Gábor* III. évf. faipari mérnök-hallgató, mint a legjobb tanulmányi eredményt elért magyar anyanyelvű külföldi hallgató.

DÍSZOKLEVELEK adományozása:

Rubinoklevélben részesül:

Vendel Ferenc (1906) vasokleveles erdőmérnök

Vasoklevélben részesülnek:

Dr. hc. Dr. Magyar János (1911) gyémántokleveles erdőmérnök

Szabolcs József (1910) gyémántokleveles erdőmérnök

Gyémántoklevélben részesülnek:

Árkosi Gyula (1912) aranyokleveles erdőmérnök

Dr. hc. Dr. Bencze Lajos (1912) aranyokleveles erdőmérnök

Riedl Gyula (1914) aranyokleveles erdőmérnök

Aranyoklevélben részesülnek: *dr. Balogh Ferenc, Beély Miklós, Békei Tibor, Béli László, Bernhardt Mátyás, Bognár Ferenc, dr. Borsos Zoltán, Bögér András, Burkus Béla, dr. Csesznák E., Csorba Jenő, dr. Danszky István, dr. Erdős László, Farkas Barnabás, Fűják József, Gádosor László, dr. Gencsi László, Gombossy Béla, dr. hc. Dr. Herpay I., Horváth Lajos, Horváth Zoltán, Jósai Pál, Keller Ernő, dr. Kiss László, Kóhalmy Gábor, Körmendi Pál, Kurdy István, dr. Láng Elemér, Markó Miklós, Dr. hc. Dr. Márkus László, Patkós Antal, dr. Rabi István, Sallay Béla, dr. Schmidt Ernő, Schmuck Mihály, dr. Somkuti Elemér, Schügerl Miklós, Szevényi István, Szegletes József, Szél Ede, Szentgyörgyi Gyula, Tanács István, Torkos Ferenc, Ván László, dr. Vicze Ernő, Vitus Géza, Zágonyi István, Zathureczky Lajos, Zoltán Tamás*

Könyvismertetés

Frank Kropp–Zoltán Rozsnyay (1998): *Niedersächsische forstliche Biographie. Ein Quellenband. – Aus dem Walde Heft 51. Mitteilungen aus der Niedersächsischen Landesforstverwaltung.* Fischer Druck+ Verlag, p. 628.

Az alsó-szászországi erdészet- és erdőgazdálkodás történetéről már eddig is számos kitűnő szakkönyv jelent meg. A nemrég napvilágra került erdészeti bibliográfia a maga nemében rendhagyó; az Alsó-Szászországban tevékenykedett erdészeti szakembereket (többek között Ernst Assmann, Alfred Dengler, Theodor Hartig, Paul Wilhelm Richard Weise, August Heinrich Rudolf Grisebach) mutatja be a könyv. A kötet első részében 218 (!) erdésznek a tartományhoz fűződő kapcsolatairól, életpályájáról olvashatunk. A szerzők nagy gondot fordítottak arra, hogy összeállítsák minden egyes személy publikációs listáját, valamint összegyűjtsék a róluk szóló memoárok jegyzékét. A második részben részletesen ismertetik Johann Georg von Langen (1699–1776), Heinrich David Wilckens

(1763–1832), Heinrich Christian Burckhardt (1811–1879) és Friedrich August Christian Erdmann (1859–1943) életútját, szakmai tevékenységét, a harmadik részben a clauthali, majd mündeni erdészeti szakiskolák, valamint a göttingeni Georg-August Egyetem erdészeti fakultásának történetéről kaphatnak az olvasók minden részletre kiterjedő ismertetést. A kötet bevezetőjében, a köszönetnyilvánítások között jó volt látni a Soproni Erdészeti és Faipari Egyetem, illetve annak könyvtára nevét. Azoknak ajánlom e kiváló munkát, akik jobban meg akarják ismerni elődeink munkáját, életpályáját, illetve bepillantást szeretnének nyerni a göttingeni egyetem erdészeti oktatásának történetébe.

Ref.: Frank Norbert

A nyárák értéknövelő nyesése

A nyárák értéknövelő nyeséséhez ad fontos gyakorlati útmutatásokat a franciaországi Bois et Forêts de Poitou-Charentes elnevezésű regionális kiadvány 1998. évi 2. és 3. száma. (A kiadvány a középnyugat-franciaországi Poitou-Charentes régióbeli erdőbirtokok központi szervezetének – C.R.P.F. – információs közlönye.) Abból indul ki, hogy a hámozó ipar alapvető minőségi követelménye a lehető legszabályosabban hengeres, göcsmentes hámozási rönk előállítása. Ugyanakkor ez a piac a nyárfatermesztők számára is a leginkább jövedelmező. (Ez magyarázza, hogy a Poitou-Charentes régióban a kitermelt nyárfa 60%-a hámozási rönk, de Franciaország egészére is 40% az aránya.) Nem elhanyagolható előny az sem, hogy a megfelelő nyesséssel előállított hámozási rönk értékelése a piaci viszonyok kedvezőten alakulása esetén is mindig biztonságos.

Az oldalágakat 6–8 m magasságig kívánatos eltávolítani. 6 m magasságig a nyesést megfelelő nyeles eszközökkel a földön állva végzik, e fölött traktorra szerelt emelőkosárból (vagy létráról) nyesnek. A nyesést korán kell kezdeni: amikor a mellmagassági kerület 30–40 cm-t (10–12 cm átmérőt) elér; az ágak pedig legfeljebb 3–4 cm vastagok. A végleges nyesési magasságot 2–3 lépésben érik el; az egyes nyesések közötti intervallum 2–3 év. A végleges nyesési magasság ne legyen több a teljes famagasság 1/3–1/2 részénél, mert a kielégítő növekedéshez megfelelő lombtömeg szükséges.

A nyesési sebnek legkésőbb a következő évben be kell hegednie. Ezért sem lehetnek 3–4 cm-nél vastagabbak a nyesendő oldalágak. További követelmény, hogy a nyesési felület sima legyen, az ágpárna ne sérüljön (vagyis nem szabad közvetlenül a kéreg szintjén nyesni, hanem az ág-

tópárna kidudorodása visszamaradjon). De ágcsonkot sem szabad hagyni az ágtópárna felett, mert ez korhadás kiindulása lehet, és a hámozott lemezen kieső fekete göcsöt eredményez. Ugyanezért mindig még élő állapotban kell lenyesni az oldalágakat, lehetőleg nem szabad megvárni az ágak elszáradását.

A magyarországi nyárfanyesési gyakorlattól lényegesen különböző ajánlás a nyesés javasolt időpontja: július végétől szeptember közepéig. Ilyenkor a sebek hegedése azonnal megindul, és a vízhajtások előtörése is mérsékeltebb lesz, akár teljesen el is maradhat. Ezenkívül a nyesés végezhető még télen, fagymentes időben is. (Ezzel kapcsolatosan meg kell jegyeznünk, hogy Franciaországban, különösen pedig az Atlanti-zónában a Dothichiza jóval kisebb jelentőségű, mint Magyarországon!)

A nyesés elősegíti a törzs hengerességét, mérsékli a sudarlósságot; következőképpen javul a feldolgozási kihozatal. A nyesett fa anyaga homogénebb, tetszetősebb. Figyelemre méltó, hogy a hámozó ipar manapság kevésbé vastag rönköt igényel a korábbiakhoz képest. Emiatt rövidül a vágásérettségi kor, ami a minőség érdekében gondosabb, kellő időben végzett nyeséseket igényel.

Franciaországban a 8 m magasságig végzett háromszori nyesés teljes költsége 35 frank/fa; ez egy hektáron – az ott általános 200 db/ha törzsszámot véve alapul – 7000 franknak felel meg. 20 éves korban 1,5 m³/fa, azaz 300 m³/ha famennyiséggel számolnak. Az átlagos értékesítési ár a nyesett nyáraknál 280 frank/m³, a nyesetleneké csak 240 frank/m³; a nyesséssel kapott többletérték tehát 12 000 frank/ha, a tiszta jövedelemtöbblet 5000 frank/ha.

Ref. Dr. Tóth Béla

CSERJÉS ANTAL:

A tölgy éneke

című verseskötete az EMBER AZ ERDŐÉRT ALAPÍTVÁNY és szakmabeli szponzorok támogatásával újból kiadásra került. A példányszám lehetővé teszi, hogy az ezredforduló évében valótlanul erdő-, faipari- és üzemmiérnök-hallgatók – köztük az unokám – „vándortarisznyájába” egy-egy kötet útravalóul belekerülhessen. Továbbá tiszteletpéldányokat küldhessek az Er-

dőgazdasági Rt.-knek, a szakmai rokonintézményeknek és a sajnos mindinkább fogyatkozó volt középiskolai és az 1941-es „erdész”-évfolyamtagoknak.

A szétküldés objektív nehézségek miatt folyamatosan történik és előreláthatólag a jelen ismertetés megjelenését követő hónap végén fejeződik be. Várhatóan korlátozott számban fennmarad néhány kötet, amelyekből írásos megrendelésre 550,- Ft/kötet önköltségi áron – amíg a készlet tart – tudok majd küldeni. (Az ár postaköltséggel együtt értendő.) Fizetés postautalványon a kötet kézhezvétele után.

Cserjés Antal, 2510 Dorog, Táncsics M. u. 8/A.

Tel.: 33/331-618.

ROVATVEZETŐ: ORMOS BALÁZS

**Emlékeztető
az Erdészeti Lapok 1999.
szeptember 14-i
szerkesztőbizottsági üléséről**

Helyszín: Budapest, Fő u. 68. OEE tanácsterem.

Az ülésen nem tudott részt venni: dr. Bartha Dénes, dr. Bondor Antal, Gencsi Zoltán, Pintér Ottó, dr. Somogyi Zoltán.

Program:

1. *Ormos Balázs* főtájtár tájékoztatója az elmúlt hónapok egyesületi eseményeiről és az EL-kal kapcsolatos ügyekről:

- a pályázatok életünk részei lesznek. Az OEE 3,5 millió Ft-os közcélú pályázatot nyújtott be az Erdészeti Hivatalon keresztül a lap támogatására,
- a „technikus cikkek” meghatározása pontosodik: olyan cikkek (is) kelljenek, melyek a tő melletti embereknek szólnak, de magas szinten, igényesen,
- az előző ponthoz kapcsolódóan rögzíthetjük, hogy az őszi technikus találkozó szervezése folyik (Pápai Gábor – Répászky Miklós),
- régióértekezleten felmerült, hogy jó lenne indítani egy „Továbbképzési” rovatot a lapban,
- a WOOD-TECH-en az EL is képviseltette magát az OEE sátorban,
- felvállalta az OEE a jövő évi szakszervezeti sportnapok rendezését – ez az EL-ra is feladatot ró,
- az Erdők Hete nyitása szeptember 27-én 20 órakor az MTA-ban lesz,
- a 2000. évi Vándorgyűlés + Erdészek Világtalálkozója 2000. június 23-24-én lesz Székesfehérváron,

- az Erdő és az ember videofilm második része elkészült,
- december 2-án lesz az első bírósági tárgyalás az OEE volt székházáról,
- október 14-én a Soproni Egyetem Erdészeti Múzeumában megnyílik a „133 éves az Országos Erdészeti Egyesület” című időszakos kiállítás,
- javasolta, hogy az erdészeti újságírókat hívjuk meg az EL szerkesztőbizottsági üléseire (alkalmanként és néhány főt).

2. Az SZB elnöke a fentiekén túl néhány témában további tájékoztatást adott:

- Ez év június 30-án Káldy József, Ormos Balázs, Pápai Gábor és dr. Szikra Dezső értékelte a szerkesztés eddigi munkáját és a megbeszélte feladatok teljesítését (technikus találkozó, fotókiállítás 2000-ben, Erdő és az ember videofilm stb.). Vélemény: „a lapban már jönnek a visszajelzések a megbeszéltekről, a júniusi lapszám a fél-év legjobb száma”.

Újabb igények: legyen egy-két elsődleges faiparral, illetve vadgazdálkodással foglalkozó cikk az EL-ben. Hívjunk meg támogatókat a szerk. biz. ülésre, illetve jelentessünk meg bemutató jellegű írásokat a támogatókról. Az elmozdulást érzékeli és értékeli a tagság.

- Dr. Szikra Dezső felhívta a főtájtár figyelmét, hogy az „Erdészek a magyar nyelvért” mozgalom keretében célszerű lenne, ha az OEE jelképes összeggel támogatná azt. Elsősorban azért, hogy a támogatók között az OEE neve szerepeljen.

A toborzást az őszi folyamán lezárjuk és megindul a kiadás tényleges folyamata.

- Elmarasztaló vélemény érkezett Glatz Ferenc úrnak az OEE tagsága nevében írt gratuláló levél ügyében, valamint a vezérigazgató-változások miatt.

**A Soproni Egyetem Erdészeti Múzeuma
30 éves az önálló vadászati felsőoktatás egyetemünkön
című időszakos kiállítást rendezett.**

Megnyitotta dr. Kőhalmy Tamás intézeti igazgató.

3. A főszerkesztő témái:

- Számos fontos és érdekes rendezvényre későn vagy nem kap a Szerkesztőség meghívót, ami a lap szempontjából nagyon hátrányos.
- Július 15-én a Magyar Rádió, TV2, Élet és Tudomány, Természetbúvár, HÍRFA médiák részvételével egy nyitó beszélgetést tartottunk az Egyesületnél (dr. Sárvári János, Pápai Gábor, dr. Szikra Dezső) az erdészek, erdészeti tevékenységek médiabeli szerepléséről, a kedvező irányú változtatás lehetőségéről. Ki-kik elsősorban a saját korlátairól beszélt, semmint a lehetőségeiről. A legnagyobb gond a napilapok teljes érdektelenségéről tettek bizonyosságot. Legnagyobb eredmény, hogy a párbeszéd fennmarad és októberben újra leülünk.

4. Egyéb témák:

- az utóbbi lapokban található jelentősebb hibák (Oláh Tibor),
- címlapfotók ügye (tervezése – Szikra, bírálata – Király, Szakács),
- lapmenedzselés (Szakács) a vadászok bevonásával,
- Leopold Árpád cikkének bántó volta (Márkus L.-ra gondolván Király P.).

Megállapodtunk, hogy a következő ülés témája az eddigi lapszámok elemzése, értékelése lesz, valamint ki-kik összefoglalja, hogy milyenek szeretné látni a lapot, mit módosítana, mit szeretne elérni a lappal kapcsolatban stb.

Az utóbbi témát (hogy az ülés gördülékenyebb és irányíthatóbb legyen) mindenki írásba foglalja és megküldi dr. Szikra Dezsőnek, aki egy summázatot állít össze ezekből. A megbeszélést, vitát ezen összefoglaló alapján szeretnénk megtartani.

Összeállította:

dr. Szikra Dezső, az EL SZB elnöke

Az Országos Erdészeti Egyesület 1999. szeptember 7-én az OEE budapesti klubtermében ülést tartott, amelynek egyetlen napirendi pontján az Országos Erdészeti Egyesületől kérhető segéllyel (Szociális Szabályzat 2. pont) kapcsolatban beérkezett kérelmek elbírálása szerepelt.

A Bizottság tagjai korábban kézhez kapták a beérkezett segélykérelmek listáját, ami két határidőn túl érkezett kérelemmel bővült. A Bizottság így összesen 44 kérelmet bírált el. A jelenlévők valamennyi beérkezett anyagot egyénenként vitattak meg az illetékes régióképviseelő véleményének figyelembevételével.

A Bizottság döntése alapján segélyben részesül 28 fő, nemleges döntés született 16 kérelemmel kapcsolatban.

A Bizottság úgy határozott, hogy a döntésről valamennyi kérelmet benyújtó Helyi Csoportot értesítik kérve, hogy tájékoztassák a segélyt elnyerőket arról, hogy az Országos Erdészeti Egyesület intézkedik az odaítélt összegek folyósításáról az érvényes pénzügyi és számviteli (adózási) előírásoknak megfelelően. Egyidejűleg, a Szociális Szabályzatban leírtakkal összhangban, a Szociális Bizottság értesíti az elutasított kérelmeket benyújtókat az elutasítás tényéről és annak okáról.

Dr. Szász Tibor, a Szociális Bizottság elnöke

A Debreceni Helyi Csoport májusban a debreceni Erdős-pusztán szakmai rendezvényt tartott.

Szabó Béla, a Nyírerdő Rt. Halápi Erdészetének vezetője ismertette az erdészeti egységet. Az erdős-sztyepp klímában és humuszos homoktalajon helyezkedik el a 7760 ha-nyi területet kezelő Halápi Erdészet. Az erdővel borított terület nem éri el a 7100 ha-t, amelynek élőfa-készlete több mint 750 000 m³. Az Erdészet területéből 2720 ha védett.

Az erdőkezelési tevékenység vállalkozásban történik, így az erdészet létszáma nem éri el a 20 főt.

Ezt követően Gyarmathy István (HNP) mutatta be a Hajdúsági Tájvédelmi Körzetet. Az 1982 óta védett területen a Hajdúság, Nyírség és az Észak-Bihari táj elemei találhatók több mint hét és félezer hektáron.

A tájvédelmi körzethez tartozó védett területek Álmosd, Bagamér, Debrecen, Hajdúbagos, Hajdúsámson, Hosszúpályi, Létavértes, Monostorpályi, Nyírábrány, Nyíracsa, Újléta, Vámspércs községhatároiban helyezkednek el. A környezeti feltételek megváltozásával és a gazdálkodás módjának átalakulásával a táj ősi képe megváltozott, a homokpuszták, láprétek, fűzlápok, keményfás ligetek, pusztai és gyöngyvirágos tölgyesek csak szigetszerű maradványfoltokon maradtak meg. Ennek ellenére a táj az erdők, legelők, rétek és szántók egykori változatos hangulatából napjainkig sokat megőrzött.

A helyi elnevezések sokat elárulnak a megmaradt természeti értékekről és a magyar nyelv fellelhető szépségéről: Daruláp, Daruhegy, Bánk, Haláp, Pac, Nagycsere, Fancsika, Pipóhegy, Ludas Csárda, Mézes-hegy, Dombos-tanya, Parlag, Nagynyomás, Kerek-fenek, Kócsik-lapos, Csík-gát, Pályi-ér, Káposztás-lapos, Gút, Buzita-tanya, Jónás-rét, Vilongó.

Gyarmathy István előadása végén leszögezte, hogy a természetvédők és erdőgazdálkodók közös érdeke a természet pusztulásának, a biológiai sokféleség csökkenésének, tájaink sivatárosodásának megállítása. Új típusú környezetbarát gazdálkodással és életmóddal, a természet általános védelmével a védett területeken és azon kívül közösen sokat tehetünk.

Dudás Miklós természetvédelmi felügyelő (HNP) a tájvédelmi körzet madárvilágáról (szalakóta, kishéja, hazai vöcsökfajok, kormos és fattyú szerkő, dankasirály, vörösgém, pocgém, bölömbika, kis- és nagykovács, fehér és fekete gólya, guvat, szárcsa, récék, vadlibák, darvak, cankók, rigók, poszáták, cinegék, vörös vércse, egerészölyv, gatyászölyv, darázsölyv, kabasólyom, macskabagoly, gyöngybagoly, erdei fülesbagoly, nyaktekercs, parti fecske, gyurgyalg, vízirigó, keresztcsőrű stb.) és más állatfajairól (réti csík, kárász, veresszárnyú koncér, szivárványos ökle, fenékjáró kűlő, vágócsík, csuka, góték, mocsári béka, barna varangy, homoki gyík, zöld gyík, fürgő gyík, elevevő gyík, mocsári teknős, vízisikló, sünn, vakond, cickányok, ürge, mókus, földikutya, pockok, róka, borz, menyét, hermelin, nyuszt, vadmacska stb.) tartott ismertetőt.

A terepi bemutató során, az első megállóhelyünkön fehérnyáras erdőtelepítést tekintettünk meg, Veres Zsolt kerületvezető erdész munkáját. Ezen a mélyebb fekvésű terüle-

ten a természetvédelmi hatóság (Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatósága) már nem talált olyan természeti értéket, melynek jelenléte az erdősítés lehetőségét kizárná. Ezek a bukkaközök alkalmasak ligeterdők létesítésére (tág hálózatlan), a szárazodó környezet mikroklimájának megváltoztatására. A hazai nyár lehetővé teszi a későbbiek során, hogy a felújítás természetkímélő módon sarjztatással történjen.

Ezt követően az idős pusztai és gyöngyvirágos tölgyesek kezelési problémáival ismerkedhettek meg a résztvevők. A védett tölgyesekben a talajvízszint süllyedésének és a száraz időjárás periódus kiteljesedésének következtében gyorsuló pusztulási folyamatoknak lehetünk tanúi. Az erdő záródásának csökkenése azonban nem a homoki gyepekkel tarkított tisztások kialakulásához, hanem az adventív fajok (akác, zöldjuhar, bálványfa stb.) behúzóódásához vezet. Ma már nagyon kevés az olyan idős tölgyes, melyekbe nem találhatunk akáceleget.

Először egy befejezetlen erdősítést tekintettünk meg – *Tomosi Lajos* kerületvezető erdész munkáját –, ahol a véghasználat augusztusban kezdődött, és a vágástakarítást, a tuskók visszavágását, a pástás talaj-előkészítést követően ősszel a makk földbe került. Az évi többszöri ápolásnak köszönhetően az erdősítés szép fejlődést mutatott. A sorközökben a talaj nem kerül bolygatásra, ezért ott megtalálhatók az elegyfajok sarjai, magoncai mellett a homoki tölgyesek jellemző lágú szárú növényzetének egyedei is. A faállomány gyors záródásával reménykedhetünk az erdei életközösség mihamarabbi regenerációjában. Pénzügyi szempontból a tuskózás első évben fellépő magas költségei elmaradnak, azonban a következő évek ápolási ráfordításai jelentősen növekednek.

A továbbiakban új technológiával ismerkedtünk meg, ahol a véghasználatot és a vágástakarítást követően az akác-tuskókat kiemelik, és az erdőrézset szélére rendezik. A részleges talaj-előkészítést eredményező műveletek mellett az idős tölgyes tuskói és a körülöttük lévő néhány négyzetméteres gyepterület érintetlenül visszamarad, ezzel a rovarvilágnak és az értékes lágú szárú növényzetnek menedékhelyet nyújthat. Ezt követően az erdőfelújítást kocsányostölgy-makkal vagy csemetével végzik.

Popovics Mihály és *Virág László* erdészvezetők felvették a védett területeken a sikeres tölgyfelújítások érdekében az akácsarj visszaszorításánál és az erdősítés ápolásánál a vegyszerhasználat szükségességét. Másrészt az aggályosnak tartották az akác-tuskók kiemelését követően a humuszos erdei feltalaj letolását, mivel így az erdőtenyészet számára kedvezőtlenebb feltételek alakulnak ki, és az erdő hosszabb idő alatt regenerálódik.

A halápi tölgyfelújítások megtekintése után áttértünk a Debreceni Erdészeti területre is. Itt a tuskózás nélküli, pástás talaj-előkészítéses erdőfelújításnak hagyományai vannak. Az erdőpusztai felújítások közül néztünk meg egyet, és tapasztaltuk, hogy sikerességben nem marad el a nagyerdei erdősítések mögött. A jó növekedésű állomány *Szöllősi István* és *Kádár László* kerületvezető erdészeknek köszönhető.

A Hortobágyi Nemzeti Park képviselője, *Gyarmathy István* a látottakat úgy összegezte, hogy az idős tölgyesek felújítása során a Nyírerdő Rt. olyan technológiával rendelkezik, amely most már üzemi méretekben is sikerrel alkalmazható. Tekintettel arra, hogy a homoki tölgyesek egészségi állapota rohamosan romlik, mind több erdészetenél szükséges a megismert értékőrző módszer alkalmazása.

A terepi élményeket közös ebéd és beszélgetés követte. Köszönet a szervezőknek!

Mindezeket barátsággal lejegyezte:

Gencsi Zoltán

Erdélyi szakmai tanulmányút

Az OEE Nagykanizsai Helyi Csoportjából 30 fő szakmai tanulmányúton vett részt Erdélyben.

A tanulmányút célja volt a romániai erdőgazdálkodás és természetvédelem megismerése, valamint az útba ejthető kulturális emlékek megtekintése.

Erdély felé haladva megnéztük Nagyvárad történelmi részeit, a Királyhágóról körbetekintettünk a környező hegysekre és Kalotaszegen rövid pihenőt tartottunk. Kolozsvár főtere és környezete mindig megragadja az odalátogatót, Marosvásárhely főterén sétálva úgyszintén sok történelmi emlékekkel találkoztunk.

Rövid szovátai és korondi látogatás után átkeltünk a Görényi-havasokon, a Bucsin tetőn keresztül és begurultunk Gyergyószentmiklósbá. Utunkat folytattuk a Gyergyói-havasokba. A Pongrác-tetőről körbetekintve még most is szomorú látvány az 1995-ös nagy (2 millió m³) szélöntések ott látható maradványa. A kidőlt faanyag hasznosítása még most is folyamatban van, egyes területeken pedig ott kell hagyni a megközelíthetlenség miatt. Utunk egyik legszebb pontjához értünk, amikor leereszkedtünk a Gyilkos-tóhoz, majd pedig a Békás-szorosba. Mint a törpék az óriások völgyében, úgy éreztük magunkat.

A Marosvásárhelyi Erdőgazdaságnál kapott tájékoztatásban megismerhettük az állami erdőgazdaságok legújabb szervezeti felépítését, a gazdálkodás helyi sajátosságait. *Puchianu Roman* erdőmérnök kísértünk ismertette a kopárfásításokkal kapcsolatos korábbi feladataikat, aminek eredményeként 6500 ha-on sikeres telepítéseket hajtottak végre.

Vármezőn tanulmányoztuk a bükkgazdálkodást. Jó volt hallani, hogy 600 m tengerszint feletti magasságban a természetes felújításokat 5 éven belül végre tudják hajtani, ami a szinte évenkénti makktermésnek köszönhető. A fakitermeléseket vállalkozók végzik, de a sok probléma miatt elkezdtek saját kitermelő brigádok szervezését.

Meglepő volt, hogy a mellékhaszonvételeknek milyen fontos szerepe van az erdőgazdaságoknál. A legfontosabbak az erdei gomba gyűjtése és a pisztrángtenyésztés. Vármezőn megnéztünk egy pisztrángtenyészetet, amit a Lokodi család gondoz. Az erdőgazdaság vadászati területekkel is rendelkezik. A vadászati lehetőségek 30%-át értékesíthetik külföldieknek.

Utunk Segesvár felé folytatódott és Fehéregyházán megálltunk a csata emlékére emelt emlékműnél.

A Dévai Erdőgazdaság Malomvízi Erdészetiénél egy izgalmas program elé néztünk. *Crisan Ion* vezérigazgató és *Toniutti Guidó* erdészeti igazgató tájékoztatott minket a gazdálkodásról. *Stanciu Erika* erdőmérnök bemutatta a Retezat Nemzeti Parkot, amelynek az irányításában ő is fontos szerepet kapott. A park területe 12 000 ha, 1935-ben hozták létre. Korábban a gróf *Kendeffy* család birtokában volt, csak vadászati céllal használták. Ennek köszönhetően eredeti szépségében megmaradt és a szakszerű vadgazdálkodás eredményeként biológiai egyensúly áll fenn a vadállományban. Olyan fejlesztéseken dolgozik most egy 7 fős csapat, hogy a Nemzeti Park megfeleljen a nemzetközi előírásoknak. A nap fénypontja volt, amikor *Stanciu Erika* vezetésével, csoportunk vállalkozó tagjai mintegy 5 órás program keretében 1600 m magasságról indulva a 2040 m magasságban lévő 4 tengerszemig megmászták a hegyet.

Az 5 napos program zárásaként megnéztük Vajdahunyad várát.

A tanulmányutat szervezte és végig koordinálta *Palotai Imre*, fáradhatatlan idegenvezetőnk volt *Kászoni Zoltán*, akinek köszönetünket fejezzük ki.

Tihanyi Gyula

Barthos Gyula emlékülés Budafán

A Budafai Vadászház nagytermében a Balatonfelvidéki Nemzeti Park, az Állami Erdészeti Szolgálat Zalaegerszegi Igazgatósága és a Zalai Erdészeti és Faipari Részvénytársaság szakembereinek részvételével az Országos Erdészeti Egyesület Nagykanizsai Helyi Csoportja és a Balatonfelvidéki Nemzeti Park közös szervezésében a Madarak és Fák Napja alkalmából *Barthos Gyula* emlékülésre került sor.

Az ünnepelt szakmai életútját *Szakács László* erdész kollega, az OEE Erdészettörténeti Szakosztályának tagja mutatta be. Szakmai munkásságának azon részleteire tért ki elsősorban, amiből kitűnik, hogy a napi munka mellett nyitott szemmel vizsgálta az erdei környezet élővilágát, a különleges jelenségeket. Az eltűntek mellett munkásságáról még most is gazdag publikáció áll rendelkezésre, aminek részletes feldolgozására a későbbiekben kerül sorra.

Barthos Gyula ornitológiai munkásságáról *Horváth Jenő*, a Balatonfelvidéki Nemzeti Park Zalaegerszegi Osztályának vezetője tartott élményszerű beszámolót. Az Aquilában megjelent cikkeiből idézett érdekes írásokat. Madártani megfigyelésekről, jelenségekről hallgathattunk előadásában.

Barthos Gyula személyéhez kerülhettünk közelebb *dr. Baráth László* és *Hopp Tamás* kollégák személyes kapcsolatukat felidéző visszaemlékezésük nyomán.

Az emléküléssel fel kívántuk eleveníteni személyét, az utókor figyelmét felhívni munkásságára.

Tihanyi Gyula

Szakmai nap a tölgy- és szelídgesztenye-pusztulásról

A Nagykanizsai Helyi Csoport szakmai nap keretében meghívott előadóktól kapott tájékoztatást a tölgy és szelídgesztenye fajok pusztulásának jelenlegi helyzetéről.

A szelídgesztenyét *Lőrincné Izsányi Gizella* és *Sótonyi János*, a Zala Megyei Növényegészségügyi és Talajvédelmi Állomás munkatársai mutatták be gazdagon illusztrálva szemléltető anyagokkal és diápekkel.

Az előadók kutatásaik eredményeként hiteles képet adtak a pusztulás elterjedéséről és mértékéről, elsősorban magyarországi viszonylatban, de utalásokat tettek külföldi példákra is (Olaszország, Szlovénia), ahol szintén komoly problémák vannak.

Részletesen foglalkoztak a *Cryphonectria parasitica* gomba ivaros és ivartalan megjelenési formáival, fertőzési folyamataival. Diápek sorozatán keresztül mutatták be a károsítások megjelenési formáit az egyedeken.

Biztató, hogy a kutatók az ellenálló egyedek vizsgálatakor kiderítették, olyan hipovirulens gombatörzsek találhatók bennük, amelyekben ez az erős romboló hatás biológiai úton blokkolva van. Ez lehet az egyik alapja a továbbélésnek. Ezzel a gombával beoltva a beteg egyedeket, azok meggyógyulnak. Ilyen módon elsősorban a nagy ültetvényekben van értelme a beavatkozásnak. Erdészeti alkalmazáshoz meg kell várni az ellenálló egyedek tömeges elterjedését.

A kutatások felgyorsítására várhatóan nemzetközi összefogásra lesz szükség. Körvonalazódik egy olasz, szlovén, magyar együttműködés, aminek finanszírozását EU pénzek megpályázásával lehet biztosítani.

Második előadásként *dr. Berki Imre*, a Soproni Egyetem Környezettudományi Intézetének munkatársa ismertette a magyarországi tölgypusztulás kutatásainak tapasztalatait. Előadásának kezdetén a pusztulás megjelenési formáit, területi elterjedtségét vázolta. Ismertette a kutatásokra alakult csoportok hipotéziseit. Foglalkozott a kutatások eredményeinek ellentmondásosságával és ebből adódóan a neves kutatók szellemi összecsapásaival.

A kutatások és az előadás konklúziójaként megállapítható volt, hogy az alapvető problémát a 15 évig tartó száraz periódus okozta. A másodlagos károsítók megjelenése pedig csak fokozta a károsítás mértékét.

Az erdőgazdálkodóknak az évekig tartó folyamat érzékeny károkat okozott. Nagyon sok értékes idős állomány károsodott. A kényszerből kitermelt faanyagot csak áron alul lehetett értékesíteni.

Tihanyi Gyula

Elhunyt **Galambos László** erdőmérnök (egyetemre íratkozott 1949-ben, diplomát szerzett 1953-ban), aki életútjának javát szakmán kívüli munkahelyen töltötte, az ALUTERV munkatársaként dolgozott. Nagyszámú évfolyamtársa vett tőle búcsút Budapesten, Kelenföldön. Emlékét szívünkben őrizzük.

Dr. Szodfridt István

Szakosztályrendezvény

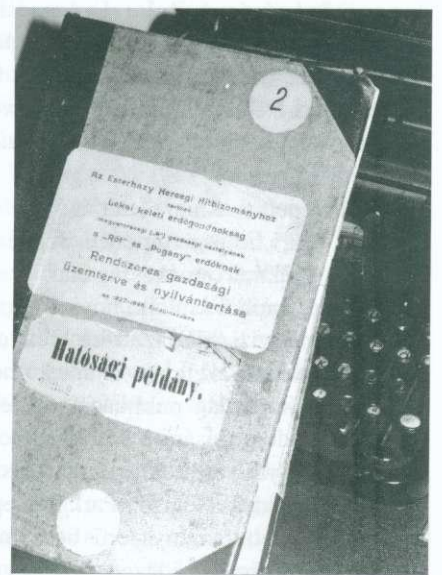
Az OEE Erdőművelési és Erdőhasználati Szakosztálya hagyományos éves közös rendezvényére ezúttal a Szombathelyi Erdészeti Rt. területén került sor.

A téma a természetszerű erdőgazdálkodás helyi tapasztalatainak bemutatása volt.

A szakosztályok tagjai és a vendégek az ERTI Sárvári Kísérleti Állomásra érkeztek.

Az állomás új építésű, napfényes tanácskozó termében az rt. vezérigazgatója, *dr. Pethő József* köszöntött.

A résztvevők az épületben folyó gombákkal kapcsolatos kutatásokról a laborban szerezhettek ismereteket, majd a dísznövény-kertben és a famatuzsálemeket sem nélkülöző parkban tehettek sétát.

A program a sárvári Farkas-erdőn az erdésztiársadalom által jól ismert „Bányafáknál” folytatódott. *Dr. Pethő*

József méltatta az eltelt évszázadban itt kialakult gyertyá-nelegyes tölgyes erdők létrehozásában jeleskedő, immár négy erdészgeneráció érdemeit. Egy-egy kiemelkedő alakját név szerint is kiemelte.

Ezt követően az extrazonális bükkös és egy minta értékű gyertyános-szlavón tölgyes bejárása következett. Élénk szakmai vita alakult ki a gyertyán átok vagy áldás témakörben, valamint a bükkös természetes felújításáról.

A következő 15 éves cseres-tölgyes-gyertyános bemutatóhelyen a vadkár és a felújítás lehetősége, a cser és gyertyán tölgy javára történő visszaszorításának tapasztalatai, a természetes felújítás lehetősége és lehetetlensége került felszínre.

A hidegkúti vadászházban elfogyasztott ebédet követően a tölgy természetes és mesterséges felújításával kapcsolatban az Avasi erdőtümbben 1995-ben beállított ERTI kísérletek tapasztalatairól számolt be *Béky Bertalan* kollégánk. A területek az ültetési hálózat, a vegyszeres és mechanikus ápolások, a makkal és csemetével történő indítás, valamint a természetes felújítás több variációját mutatják.

Ezt egészítette ki a téli-tavaszi tarvágást követő tölgy mesterséges felújítás és a vadkárelhárító paneles és azt ki egészítő elektromos (napelemes) kerítés bemutatása.

A fahasználat a késő délutáni órákra maradt.

A Szombathelyen 20 éves hagyománnyal rendelkező Valmet vezérgépes technológiát egy fenyves tarvágásban nézhették meg a résztvevők.

Az új, rakodógépes Rába terepjáró tehergépkocsinál az erdei utak teherbírása és a Rába, valamint a vevői gépkocsik tengelynyomása közötti ellentmondás is szóba került.

A bemutatóhelyeken a sárvári igazgatóság vezetője, *Borbély László*, valamint *Monostori Miklós*, *Zsuppán Ernő* és *Kóbor István* műszaki vezetők és *Szép Tibor* központi csoportvezető kalauzolta a vendégeket.

A szombathelyi szállás elfoglalása után, a csónakázó tónál található vendéglőben került sor a vacsorára, majd az éjszakába nyúló baráti, szakmai beszélgetésekre.

A második nap, reggeli után az rt. mikro-szaporító laboratóriumát nézhettük meg.

Ezt követte a Kőszeg-hegyben a Millecentenáriumra – erdészeti segítséggel – újjáépített Óházi-kilátó megmászása.

A kilátóban *Bakó Csaba* vezérigazgató-helyettes a csemetetermesztés és vadászat helyzetét elemezte, *Kronekker József* erdészeti igazgató a helyi erdészeti sajátosságokkal ismertette meg a résztvevőket.

A Stájer-házi erdészeti múzeum, majd egy magtermő bükkösállomány megtekintése, bejárása következett.

A tájvédelmi körzetként és natúrparkként is számon tartott Kőszegi-hegyben a természetvédelem és az erdőgazdálkodás lehetséges és szükséges összhangjáról *dr. Markovits Tibor* igazgatóhelyettes vetett fel értékes gondolatokat.

A fahasználat nyári korlátozott, de a gyérített bükkösállomány védelmét biztosító ismert megoldására láthattak ezt követően példát a résztvevők.

Az LKT egységcsomagos technológiát vállalkozó faki-termelők végezték.

Tompa Miklós műszaki vezető ismertette a részleteket és válaszolt a felmerült kérdésekre.

A terepi szakmai program az írottakói gerincen húzódó lucfenyőállomány árnyékában zárult. A bükkös természetes felújítás több korú és fejlettségi állapotú erdőfoltját egy helyről nézhették meg a résztvevők. Szó esett a szélöntés hatása mellett, a felújítás ajánlott elegyarányán túl, a vadkárrol is.

A szakosztálygyűlés zárására, kiértékelésére Kőszegen került sor.

Bús Mária és *dr. Pethő József* szakosztályvezetők adtak értékelést a két nap programja alapján.

Gulyás Imre

OEE 14. sz. Mátrafüredi Csoportjának 1999. I. félévi programja

– Az OEE Mátrafüredi Helyi Csoportja január 19-én tartotta évzáró taggyűlését. Elkészült az 1999. évi munkaterv és egyebek között szó esett a tagdíjfizetés rendszerességének javításáról is.

A taggyűlés után *Gasztonyi Éva*, a Bükk Nemzeti Park Igazgatóság geológiai osztályvezetője tartott előadást „Geológiai érdekességek a Mátra hegységben” címmel. A tagok és érdeklődők száma 40.

– Március 23-án „Vadaskertek a Mátrában a XVIII. századtól” címmel tartott előadást *Pálosné Nagy Rózsa*, a Mátra Múzeum muzeológusa.

– Május 21-én a helyi csoport nyugdíjasai egynapos – szakmai bemutatókkal egybekötött – kiránduláson vettek részt. Elsőként Hajdú Ráfi János Aranykalászos Kiszgazda Mezőgazdasági Gépmúzeumát tekintették meg, ahol közel 100 év mezőgazdasági gépei, a kisparaszti gazdálkodás eszközei, díszes kovácsmunkák láthatók. A múzeumot Európa-szerte elismerik és számontartják.

Továbbiakban megismerkedtek egy mezőgazdasági nagyüzem szépen kivitelezett fásításával, majd a Bükk hegység természeti szépségeit, Cserépváralján az ún. Kap-tárköveket, Hór-völgyet az Ódor várral és a Subalyuk barlangot csodálták meg. Szintén érdekes látnivalókkal szolgált a Bükk Nemzeti Park Oszlai Tájházaának néprajzi gyűjteménye.

Az élménydús napot egy hangulatos, faragott kőszobrokkal díszített pincében fejezték be. A kirándulás támogatásáért és szervezéséért köszönet illeti meg tagtársunkat, *Miklósi Lajost* és Cserépfalu polgármesterét, *Kósik Istvánt*.

– Fenti rendezvények mellett „jeles napjaink” közül említésre méltó a Madarak, Fák Napja alkalmából 1999. május 10-én a MADÁRVÉDELMI BEMUTATÓ ERDŐ felújításának megnyitása. A mintegy 10 ha-os területen ismertetőtáblák, különböző típusú etető (dúcetető, etetőkunyhó, madárodúk, kérgezett és kérgetlen fatönkódú, deszkaodú) kerültek felújításra pályázat útján és helyi szervezetek támogatásával.

Szuromi László
H. Cs. titkára

A Debreceni Helyi Csoport július 29-én a Nyírerdő Rt. Gúthi Erdészetével közösen akácsarj-gazdálkodási tapasztalatcserére invitálta a térség erdőgazdálkodóit. *Tóth József* titkár köszöntötte a nagyszámú érdeklődőt, majd a házigazda erdészetet mutatta be *Bartucz Péter* erdészeti igazgató.

A több mint nyolcezer hektáros erdészet kezeli a magyar Alföld egyik legnagyobb kiterjedésű (öt és félezer hektáros)

erdőtömbjét. Az erdőtervi adatok szerint akácosok 49%-os, tölgyesek 25%-os, fenyő 13%-os, vöröstölgy és más keménylomb 4%-os, nyár és egyéb lágylomb 9%-os területi aránnyal találhatók az erdészet területén. Az évi 130 hektárt meghaladó véghasználati terület 35 ezer bruttó köbméter faanyag kitermelését teszi lehetővé. Az erdészet által működtetett dám génmegőrzése céljából különleges rendeltetésű vadászterület meghaladja a 10 ezer hektárt és az éves bevétele 30 millió forint körül mozog.

A terepi bemutató során huszonhat erdőrészt megtekintésével megismerkedhettünk a helyi akácsarj-gazdálkodás húszéves gyakorlatával. Több alkalmazott technológia került bemutatásra:

- sorközművelés szárazúzóval pásztásan
- tuskófürás után egyedi válogatással
- gyökérszagatás után hagyományosan, egyedi válogatással
- gyökérszagatás nélkül egyedi válogatással.

A szakszerűen elvégzett sarjzattal jó és értékes akácállományokban gyönyörködhattunk. A technológiákat részletesen *Kathy Sándor*, *Dufila Ferenc* főerdész és *Surányi Attila* ERTI kutatók ismertették.

Nagy Antal kolléga az üllői és nyírségi klónokból álló 17 éves erdőrésznél a vastagsági növekedés elősegítésére a szükséges gyérítés elvégzésére hívta fel a figyelmet.

Megcsodálhattuk a sarj eredetű 57 éves szelektált magtermő állományt, melynek hektáronkénti fatérfogata meghaladja a 400 bruttó köbmétert. Itt *dr. Szemerédy Miklós* megjegyezte, hogy számos nemzetközileg is jegyzett „akác-tudós” látta ezt az erdőrészt, és mindannyian a nyírségi akác templomaként emlegetik azóta is.

Napközben folyamatosan tanúi lehettünk az erdő- és vadgazdálkodás szakszerű összehangolása eredményeinek, ezt csak fokozta a barcogó területen a világrekorder dámlapát másolatának bemutatása.

A szakmai bemutató zárásaként *Kovács Gábor* vezérigazgató összegezte a látottakat. Kiemelte, hogy az elmúlt évek tapasztalatai igazolták a szakmai irodalomban fellelhető százéves vélelmeket. Fontosnak ítélte az akácgazdálkodást, mint a közcélú feladatok elvégzéséhez forrást teremtő területet. A széles technológiai paletta bőséges tapasztalati hozadéka – megítélése szerint – lehetővé teszi a leghasználatosabb módszerek kiválasztását.

Végezetül *iff. Szemerédy Miklós*, az ÁESZ Debreceni Igazgatóságának helyettes vezetője ismertette az erdősfítés éves szakhatósági felülvizsgálatára vonatkozó aktuális tudnivalókat. Tömören tájékoztatta a jelenlevőket az erdészeti rendeletek változásairól.

Helyi vadhúsból készült pörkölt mellett beszélgettünk a nap élményeiről. Persze az idén három fiókat repítő feketegolya-pár hírért nemigen tudtuk megkontrázni...

Barátsággal lejegyezte Gencsi Zoltán

Sopron-környéki tanulmányút

Az Országos Erdészeti Egyesület Kiskunsági Csoportja szervezésében, a KEFAG Rt. komoly támogatásával 35 főként nyugdíjas és néhány aktív tag vett részt 4 napos soproni-őrvidéki (Burgenland) tanulmányúton augusztus elején.

A rajkai raklapgyártó üzemből *Mézes Lajos* és *Pramm Imre* kollégák adtak tájékoztatást. Az üzemet fél éve vette meg a KEFAG, kb. 3 év alatt kitermelheti a vételárat. Imponáló a szervezettség. Automata és félautomata gépek fokozzák a termelékenységet. Évente mintegy 60 ezer m³ faanyagot dolgoznak fel, főleg nyárat, de fenyőt, csert és más fafajokat is, kivéve az akácot. A kihozatal 56% körüli. Az alapanyag 15%-át Szlovákiából importálják. A különleges célra készülő félkész raklapok a KEFAG jánoshalmi üzemébe kerülnek továbbfeldolgozásra. A termékek java részét exportálják. Az ország raklap-termeléséből a KEFAG így jelentős részt vállal.

A második napon Esterházy herceg Lakompaki (Lackenbachi) Erdőgazdálkodási vállalatának erdeivel ismerkedtünk Ausztriában. Ez az erdőgazdálkodás szomszédos a soproni Tanulmányi Erdőgazdálkodással. Itt *Nemestóti Miklós* erdőgazdálkodó és *Perlaky Ferenc* ny. igazgató adott ismertetést. Az egész Esterházy-birtok különféle okokból jelenleg már csak 28 ezer hektár, ez az erdőgazdálkodás pedig 8100 ha. Sarjerdő mindössze 5%. Az erdők 40%-a erdei- és feketefenyő, 28%-a luc-, vörös- és jegenyefenyő, 17%-a bükk, a többi tölgy és gyertyán. A korosztály-megoszlás eléggé szabályos. Évi 40-45 ezer m³ a fakitermelés, aminek 40%-a előhasználat. A fakitermelés felét kisvásárlók végzik saját részükre, másik felét az erdőgazdálkodás saját munkásaival, parasztbriádokkal és vállalkozói alapon. Nagy és drága döntőgallyazó-daraboló gépet láthattunk munkában, vállalkozói tulajdonban, 80-90 éves vegyes fenyőállományban. Az erdők feltártasága: 39 fm/ha kiépített út. Az erdőművelési munkákat saját dolgozókkal végzik 6 kerületben. A pénzügyi nyereség nagyjából a vadászat (gímszarvas, őz, vaddisznó) és a kavicsbányák hozamából adódik. A vadászatot bérbeadták, de az erdészeti személyzet felügyeli. A külső bejárás után valóban hercegi uzsonnát kaptunk. Mindkét fél kívánsága: a baráti kapcsolat tartós legyen.

A következő napon a Soproni Egyetemen *dr. Bartha Dénes* professzor kalauzolta a résztvevőket. Jelenleg mintegy 2000 hallgató van, de ez távlatban 4000-re is bővíthet, amikor már csak 6-7% körüli lesz az erdészek száma. Az egyetem neve is valószínűleg Nyugat-Magyarországi Egyetem lesz. Megnéztük a szép vadászati gyűjteményt, a hatalmas könyvtárat és bejártuk a botanikus kertet. Délután a Tanulmányi Erdőgazdálkodási hegyvidéki erdészeti kerestük fel. Itt *Köveskúti Zoltán* erdőmérnök kolléga kalauzolt minket. Erdészeti utakon autóbusszal és gyalog elég jó ízelítőt kaptunk az erdészeti munkájáról, terveiről; érintettük a kelta-illir sáncmaradványokat, sírleleteket és az egyik határközeli kilátót is. Az előző napi programmal összehasonlítva megállapíthattuk, hogy erdészeti terén nem kell szégyenkeznünk, de nálunk olyan drága, nagy gépek használata az erdőkben nem célszerű. Ezután az erdészeti múzeumban *dr. Ráczné dr. Schneider Ildikó* kolléganőnk mondta el bevezetőjét, majd bejártuk a négy szobából álló, folyamatosan bővülő kiállításokat és ismerkedtünk elődeink munkájával.

Az utolsó napon *Fersch Attila* erdőmérnök vezette csoportunkat a Fertő-Hansági Nemzeti Park területén. Az ország nagykovács-állományának jelentős része itt található, de a tűzokálománnyal sajnos nagyon lecsökkent. A Fertő tavat és az ottani madárvilág egy részét rövid hajóút során is megismerhettük. Ezután a Nemzeti Park sarródi székházát is részletesen bejártuk, majd a Hanságban tettünk egy utat Osló környékén. A szakszerű vezetésnek köszönhetően a szakmai tudnivalókon kívül sok történelmi, társadalmi vonatkozást is megtudhattunk erről a különleges tájról. A vendéglátó Nemzeti Park rendezte ebédnél külön említést érdemel a tájhoz illő „Hany Istók göngyölt”.

Az út szakmai részét gazdag kulturális programok egészítették ki.

A nagycenki Széchenyi-kastélyt és benne emlékkiállítását a „legnagyobb magyar”-ról közölünk sokan most láthatták először. Ausztriai utunkon Bécsben *dr. Wilfing László* soproni kollégánk volt kísérőnk, aki hivatásos idegenvezetőket meghaladó ismerettel és tájékoztatással mutatta be nekünk a történelmi és műemléki nevezetességeket, a schönbrunni csodálatos kastélyt és parkot, majd gyalogsétával a Hofburgot és a belvárost, egészen Hundertwasser ultramodern mű-

vészeti alkotásainak utcájáig. Egy megjegyzés: kár, hogy a régi Collegium Hungaricumot eladták; az új nem illik bele a városképbe és külsőleg sem éri el a régi szépségét.

A soproni sétán az Erdészeti Múzeum látogatása után *Szűcs-Szabó Sándor* tanár kalauzolt bennünket a belvárosban. A program végén csoportunknak már csak kis része volt a városházánál, amikor észrevettük, hogy egy középkorú férfi az esőben előredőlve az épület falának esett és elterült. Gyorsan elsősegélyben kellett részesíteni és a földön üldöztetve hozni, közben telefonálni a mentőkért, akik hamarosan megérkeztek. Az illető osztrák állampolgár volt, és reméljük, meggyógyult. Segítő tagjaink nyugodtabban térhettek erdészeti technikai szállásunkra e kis váratlan epizód után.

Az utolsó napon a fertőrákosi kőfejtőt jártuk be kívülről és a hatalmas termeket belülről, emlékezve a Lajta-mészakőből készült római- és középkori közelebbi és távolabbi (Sopron, Bécs stb.) épületekre. Hazafelé érintettük a panonhalmi bencés apátságot, melyet az út résztvevői közül többen már nem először láthattak, de mindig találnak ott valami újat, ami a magyar történelemmel kapcsolatos.

Az egész út az eddigi legsikeresebbek közé sorolható. Köszönet az OEE Kiskunsági Csoportjának, *dr. Molnár Sándor* és *dr. Rumpf János* professzor uraknak a szervezésért és a KEFAG Rt. vezetőségének a nagylelkű patronálásért!

*Kép és szöveg: Sipos Sándor
ny. erdőmérnök*

A HM Budapesti Erdőgazdaság Rt. 1999. augusztus 18-án vendégül látta a Süttői Erdészeti Igazgatóságánál a *dr. Torgyán József* földművelésügyi és vidékfejlesztési miniszter által Magyarországra meghívott és az OEE szervezésében utazó 11 fős magas rangú thaiföldi erdészeti és vidékfejlesztési delegációt.

A vendégek kora délutáni érkezését követően *Keresztes György* vezérigazgató-helyettes egy rövid előadás keretében bemutatta az Erdőgazdaság felépítését, működését és helyzetét a magyar erdőgazdálkodásban, majd *Perl József* erdészeti igazgató ismertette az Erdészet munkáját és eredményeit.

Egy gyors „early dinner” után a vendégek „fotosafarin” vettek részt, amelyen többségük megismerhette a magyar vadfaunára jellemző vadfajok nagy részét. A három fős csoportokra osztott társaság magaslesről figyelhette meg a gímszarvasok, vaddisznók, muflonok és őzek kora esti mozgását, összesen mintegy 100 nagyvadat látva (ha a muflonjerkét, őzgidát, vadmalackat is nagyvadnak tekintjük).

A besötétedés után visszaérkező vendégek egy hosszan elnyúló „utóvacsora” mellett tehették fel – a főleg vadgazdálkodásra vonatkozó – kérdéseiket, melyekre *Marghescu Tamás* elsősorban nyelvi segítségével *Keresztes György* válaszolt.

A vendégek az alsóvadácsi vadászházban eltöltött éjszakai pihenés után tértek vissza Budapestre.

Keresztes György

Erdei Iskola egész évben
Zebegényben!
JUHAR ZÖLD ISKOLA
Telefon: 06-27/373-145, 06-36/970-1080

□

Két közelmúltban elhunyt erdészt is gyászolja az Egri Erdészet és Szarvaskő, ez a kicsiny bükki község, melynek temetőjében porhüvelyük örök nyugalomra lett.

Demeter Károly 1926. április 26-án látta meg a napvilágot Szarvaskőn, ahol édesapja az Egri Érsekség uradalmának erdőőre volt.

Gyermekezeit is itt töltötte, és a '40-es évektől már az Érsekségnél gyakornokoskodott, rövid ideig a Görgény-szentimrei Erdész Szakiskola tanulója is volt.

1944 őszén szörnyű tragédia következtében elvesztette szüleit, saját élete is csak egy hajszálon függött.

A háború után beiratkozott a Királyhalmi Erdész Szakiskolába, ahol 1948-ban végzett.

Ekkor helyezkedett el a Belpátfalvi Erdőgazdálkodásnál, ahol először kerületvezető erdész, majd 1950 és 53 között vezetője.

1953-ban az Egri Erdészethez kerül, ahol először Egerbaktán főerdész, 1955-től műszaki vezető. 1954–56 között elvégzi a Debreceni Erdőgazdasági Technikumot.

Szíve azonban visszahívja szűkebb pátriájába, 1964-ben visszahelyezik Belpátfalvára fahasználati műszaki vezetőnek.

Az erdészetek 1977-es összevonása után az Egri Erdészetnél műszaki adminisztrátor nyugalmazásáig.

Vég kedélye csak az utolsó időben romlik meg, és 1999. április 11-én örökre lehunyja szemét.

□

Nahóczki László 1999. július 7-én 36 évi szolgálat után, hirtelen távozott közülünk.

Szarvaskőn született 1944. február 25-én. Már kora gyermekkorától erdész édesapja mellett szívta magába az erdő szeretetét.

Készült hivatására. A soproni technikum elvégzése után a Belpátfalvai Erdészetnél, az Egri Erdészet jogelődjénél helyezkedett el.

Tevékenykedett mint beosztott erdész, kerületvezető, szakosított fahasználó erdész, kerületvezető vadász, majd ismét mint kerületvezető erdész. E beosztásban érezte legjobban magát, hiszen így lehetett igazán ura, de még inkább szolgálója a rá bízott erdőnek.

Derűs egyénisége, jó kapcsolatteremtő képessége miatt kedvelték kollégái, beosztottak és vezetők egyaránt.

Meghatározó egyénisége volt szülőfalujának is.

Sajnos egészsége lassacskán megromlott. A bükki merevdeken egyre gyakrabban kellett meg-megállnia, és azon a viharos estén a túlterhelt szív nem dobbant többé.

Kollégák, hiányozni fogtok, hiányozni az itt maradtaknak és hiányozni a bükki erdőknek.

Garamszegi István

KÖZPONT:

H-6500 Baja, Szegedi út 8.

Tel.: 79/ 425-811, Fax: 79/ 425-743

Alkatrész fax: 79/ 428-520

<http://www.axial.hu>

BNV nagydíjas termék

FS 25-4R motoros aljnövényzet-tisztító

Válassza a minőséget!

A STIHL termékek megvásárolhatók
az ország 173 Stihl szaküzletében.
Garanciális szerviz és alkatrészellátás.

Műszaki adatok:

Négyütemű motor

Lökettérfogat: 22,2 cm³

Teljesítmény: 0,6 kW/0,8 LE

Súly: 6,2 kg

Kiegészítőkkel átszerelhető:

Magassági
gallyazóvá

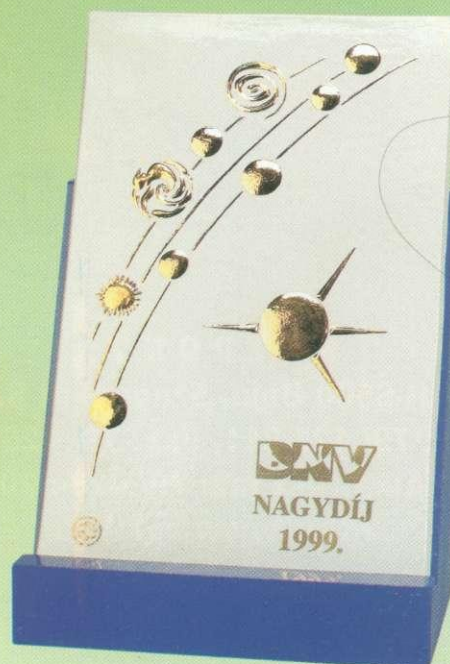

STIHL HT

Sövényvágóvá
(0-90°)

STIHL HL

STIHL®

A világon az első.